

Antti Pärnänen

ARVOKISOJEN ARVOKAS RAPORTOINTI

Millaista on urheilun suur tapahtumien raportointi ilta päivälehteen?

RAPORTIN NIMIÖSIVU

ARVOKISOJEN ARVOKAS RAPORTOINTI

Millaista on urheilun suur tapahtumien raportointi ilta päivälehteen?

Antti Pärnänen
Opinnäytetyö
Kevät 2012
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, journalismin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Antti Pärnänen

Opinnäytetyön nimi: Arvokisojen arvokas raportointi – Millaista on urheilun suur tapahtumien raportointi iltapäivälehteen?

Työn ohjaaja: Pertti Sillanpää

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2012

Sivumäärä: 43 + 4 liitesivua

Tutkin opinnäytetyössäni, millaista on urheilun suur tapahtumien raportointi iltapäivälehdelle. Tutkimukseni perustuu omiin kokemuksiini, jotka sain Liettuassa järjestetyissä koripalloilun Euroopan mestaruuskisoissa vuonna 2011. Käytän tutkielmassani laadullista tutkimusmenetelmää, jolla tarkastelen asioita ihmisten luomien merkitysten kautta. Laadullisella tutkimusmenetelmällä pyrin keräämään juuri ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia tutkitusta asiasta ja kuvauksia heidän kokemastaan todellisuudesta.

Urheilu on ihmisluonteeseen sisäsyntyisesti kuuluvan leikkisyyden vakavamielisempi ilmenemismuoto. Ensimmäiset löydetyt todisteet urheilun harrastamisesta ovat peräisin kolmannen ja toisen vuosituhannen eKr. Egyptistä. Ensimmäiset kirjalliset maininnat urheilusta länsimaisen kulttuurin piirissä löytyvät Homeroksen klassikkoeepoksista Ilias ja Odysseia.

Tutkielmassani käyn läpi urheilun, urheilujournalismin, suomalaisen urheilujournalismin sekä Ilta-Sanomien historia. Kertaan oman arvoturnauskomennukseni lähtökohdat sekä sen, kuinka asiantuntijat suosittelevat vastaaviin rupeamiin valmistauduttavan. Kerron, millaista reportterin työ urheilun suur tapahtumassa käytännössä on ja kuinka julkaisufoorumina toimivan iltapäivälehden normit ja ammatilliset mallit vaikuttavat urheilutoimittajan arvokisatyöskentelyyn. Esitän lopussa myös rakentavaa kritiikkiä urheilun suur tapahtumissa nykyisin noudatettavia työtapoja kohtaan.

Vaikka arvokisaraportointi saatetaan usein mieltää urheilutoimittaja työn miellyttävimmäksi ja tavoitelluimmaksi puoleksi, tutkimuksestani käy ilmi, että suur tapahtumatodellisuus on alan kokeneiden huippuammattilaisten silmissä merkittävästi toinen. Kyseistä työympäristöä leimaa jatkuva kiire ja tauoton kaoottisuus.

Tätä aihetta ei ole juuri tutkittu Suomessa aiemmin. Uskon, että tutkimuksestani on hyötyä urheilutoimittajiksi halajaville nuorille.

Asiasanat: urheilu, suur tapahtuma, arvokisat, raportointi, iltapäivälehti-ilmaisu, uutisjournalismi.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Author(s): Antti Pärnänen

Title of thesis: Journalistically champion championship – What it is like to report on sports championships to a tabloid?

Supervisor(s): Pertti Sillanpää

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2012

Number of pages: 43 + 4 appendices

This thesis is about what it is like to report on sports championships to a tabloid. The thesis is based on my own experiences gained from Lithuania when reporting the European championships in basketball in August and September in 2011. In the thesis a qualitative research method is used. A qualitative research aims to gather an in-depth understanding of human behavior and the reasons governing such behavior.

We humans have an endogenous tendency to friskiness. Athletics are a serious manifestation of that. The first evidences about humans' habit to exercise date back to the third and second millennia before Christ in Egypt. In literature the first references to sports have been found in Homeros' classic epics, Iliad and Odyssey.

In this thesis the history of sports, sport journalism, Finnish sport journalism and Ilta-Sanomat, my employee in the European championships, are studied. The starting point is the report on the trip and how the experts recommend the sport journalists to make ready for reporting championships. The reporters' job in the championships is described and how it affects the championship journalism if the reporter's employe and publicist is a tabloid. In the end it is criticized the modern methods of doing sport journalism in the championships.

Even though the championship reporting is often considered to be the most pleasant and eligible side of sport journalists' profession, it is shown in the thesis that the top professionals of the field see it differently. Continuous hurry and constant chaos are the labeled characteristics of the working environment.

This topic has not been much researched in Finland before. I think that this thesis might be a helpful tool for youngsters aiming to sport journalism.

Keywords: sport, big event, championships, reporting, tabloid articulation, news journalism.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 METSÄSTYKSESTÄ JOURNALISMIIN	8
2.1. Urheilujournalismin historia	9
2.2. Suomalaisen urheilujournalismin historia	15
3 JULKAISUFOORUMIEN JA TUTKIMUSMENETELMÄN ESITTELY	18
3.1 Ilta-Sanomien ja iltasanomat.fin esittely	18
3.2 Veikkaajan esittely	20
3.3 Tutkimusmenetelmän esittely.....	21
4 RAPORTOINTI URHEILUN SUURTAPAHTUMASTA	23
4.1 Kaukana kotoa	25
4.2 Suurtahtumakaaos ja sen hallinta	29
4.3 Varsinainen raportointi	33
4.4 Uutiskilpa	36
5 SUURTAPAHTUMAJOURNALISMIN KRITIIKKI	40
6 POHDINTA	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Urheilu on mielikuvissa rehtiyden ja reippauden linnake. Se nostaa punan poskille ja pitää nivelet vetreinä, mutta toisaalta myös yhdistää kansoja ja viihdyttää sähköisten vastaanottimien välityksellä kotisohvilla.

Kaikenlainen kilpailu ja kilvoittelu ovat tietävästi aina kiinnostaneet ihmismieltä. Kysehän on pohjimmiltaan leikistä, jonka viattomuus on erinäisten rakenteiden, instituutioiden ja asenteiden vuoksi muuttunut nykyisenkaltaiseksi liiketoiminnan ja nationalismin pyörittämäksi tunteiden vuoristoradaksi.

Urheilujournalismi taas on hyvin erityislaatuinen journalismin alalaji. Siinä ollaan ehkä tiiviimmässä kanssakäymisessä ja intensiivisemmässä kontaktissa toimitustyön kohteiden eli haastateltavien kanssa kuin missään muussa journalismin genressä. Laine (2011, 94) paikantaa urheilun seuraamiseen spesialisoituneen journalismin synnyn 1790-luvulle ja Englantiin. Ensimmäiseksi urheilun yleisaikakauslehdiksi hän nimeää vuonna 1792 Englannissa ilmestymisensä aloittanut The Sporting Magazine.

Taas urheilujournalismin alla erityislaatusimmat toimittajan työympäristöt ovat eri lajien suur tapahtumat, kuten Euroopan mestaruuskisat, maailman mestaruuskisat sekä kesä- ja talviolympialaiset. Tällaisissa tapahtumissa tehtävää journalistista työprosessia tutkin opinnäytetyössäni. Pohjaan tutkimukseni omaan kokemukseeni.

Olin vuoden 2011 elo- ja syyskuussa Ilta-Sanomien lähettämänä työtehtävissä koripalloilun miesten Euroopan mestaruuskisoissa. Turnaus alkoi 31. päivä elokuuta ja päättyi 18. päivä syyskuuta. Vietin Liettuassa elokuun 29. päivän ja syyskuun 13. päivän välisen ajanjakson. Työmatkani pääsyy oli Suomen maajoukkueen osallistuminen

kisoihin, ja tärkein työtehtäväni kyseisen joukkueen edesottamusten raportointi. Sen menestys oli myös työmatkani pituuden määrittävä tekijä. Jos Suomi olisi selviytynyt finaaliin, olisin raportoinut kisat alusta loppuun.

Tuotin Liettuasta sisältöä Ilta-Sanomien urheilutoimitukselle sekä sanomalehteen että internetsivuille. Lisäksi toimitin artikkeleita Ilta-Sanomien alaisuudessa toimivaan urheiluaiheiseen aikakauslehteen Veikkaajaan. Näiden julkaisukanavien oletettu hyödyntäminen ja tyydyttäminen edellytti useiden erilaisten työtapojen ja journalistisen tekstin alalajien hallitsemista.

Opinnäytetyöni teoriaosuus koostuu omista kokemuksistani sekä tekstilähteistä ja haastatteluista keräämästäni tiedosta. Produktio-osuuden puolestaan muodostaa vuoden 2011 koripalloilun Euroopan mestaruuskisoista Ilta-Sanomille, Veikkaajalle ja iltasanomat.fi:lle tuottamani journalistinen kokonaisuus.

Tässä tutkielmassa tutkin journalistista työprosessia sekä ammatillisia haasteita raportoitaessa urheilun suur tapahtumasta ilta päivälehdelle. Millainen sen työprosessin se pitää sisällään? Miten urheilun suur tapahtuman raportointiin kannattaa valmistautua? Kuinka arvokisaraportoinnin nykykäytäntöjä voisi kehittää?

2 METSÄSTYKSESTÄ URHEILUJOURNALISMIIN

Ensimmäiset löydetyt todisteet urheilun harrastamisesta ovat peräisin kolmannen ja toisen vuosituhannen eKr. Egyptistä. Seinämaalaukset ja reliefit ovat kertoneet silloisten egyptiläisten – niin rahvaan kuin ylimystönkin – harjoittaneen kehoaan. Paini ja painonnosto olivat tuolloin suosittuja harrastuksia. Lisäksi pelattiin pallopelejä, ammuttiin jousella, ratsastettiin ja purjehdittiin. (Koski, Rissanen & Tahvanainen 2004, 11–12.) Historianet.fi-internetsivusto on kertonut jopa keilailua harrastettaneen jo muinaisessa Egyptissä.

Muuan arkeologi teki hämmästyttävän löydön 1930-luvulla avatessaan 3200-luvulta eaa. peräisin olleen egyptiläisen hautakammion: haudassa oli lapsen mummion lisäksi keiloja. Siitä arkeologi päätteli, että nykyisen keilailun kaltaista peliä pelattiin jo 5000 vuotta sitten. (Rovsing Olsen 2012, hakupäivä 15.4.2012.)

Kilvoittelu on saanut alkunsa leikeistä ja metsästyksestä. Kun ihminen asettui aloilleen viljelemään maata, väheni metsästyksen merkitys elämän ylläpitäjänä. Useimpien antiikin lähteiden mukaan ensimmäiset olympialaiset pidettiin vuonna 776 eKr. Kreikassa Olympian lehdossa. Mikään ei kuitenkaan todista, ettei kisoja olisi ollut jo aiemmin. Onkin todennäköistä, että monenlaisia kisoja oli järjestetty jo pitkään. Niiden järjestelmällisyydestä ei ole varmuutta, mutta maalauksen ja kertomusten perusteella Kreikassa urheiltiin jo vuosisatoja ennen ensimmäisiä olympialaisia. (Koski ym. 2004, 11.) Antiikin Kreikassa urheilu oli olennainen osa yhteiskuntaa. Gymnasionit olivat paitsi urheilukeskuksia, myös aikansa johtavia sivistyskeskuksia. Esimerkiksi suurmies Platon oli paitsi filosofi, myös olympiatason painija. (Mäkinen 2005, 11.)

Urheilu menetti merkityksensä pimeällä keskiajalla. Kun Olympian kisat oli lakkautettu, ne jäivät muun antiikin kulttuurin tavoin unohduksiin. Kreikka itsenäistyi Turkin vallan alta vuonna 1832. Samoihin aikoihin Olympiassa aloitettiin arkeologiset kaivaukset, jotka avasivat näkemystä antiikin urheilukisoista. Kesällä 1859 Ateenassa järjestettiin liikemies Evangelos Zappaan (1800–1865) aloitteesta ja kustannuksella jälleen olympialaisiksi kutsutut kisat. Nykyään historia tuntee ne panhelleenisinä kisoina. (Koski ym. 2004, 148.)

Urheilu kansainvälistyminen henkilöityi pitkälti ranskalaiseen paroni Pierre de Coubertaniin (1863–1937). Hän lausui nykyolympialaisten syntysanat Sorbonnen yliopistossa Pariisissa pidetyssä urheilukongressissa 25. marraskuuta 1892. (Koski ym. 2004, 150–151)

”Hän esitti antiikin Kreikan olympialaisten uudelleen aloittamista, ”nykyelämän olosuhteisiin sovitettuna”. Ehdotusta kannatettiin.” (Koski ym. 2004, 151).

Ensimmäiset modernit olympialaiset järjestettiin Kreikassa Ateenassa vuoden 1896 huhtikuussa. (Koski ym. 2004, 151.)

2.1. Urheilujournalismin historia

Ensimmäiset kirjalliset maininnat urheilusta länsimaisen kulttuurin piirissä löytyvät Homeroksen eepoksista Ilias ja Odysseia. Nämä 700-luvulla eKr. kirjoitetut tarinat kertovat paljon aiemmasta aikakaudesta, jota kutsutaan mykeneläiseksi ajaksi, mutta on eri asia, missä määrin runoissa todella puhutaan mykeneläisestä ajasta ja missä määrin ne ovat värityneet runonlausujien oman aikakauden elämästä. (Koski ym. 2004, 13.)

Varsinainen urheilujournalismi – kuten journalismi ylipäätään – on kuitenkin syntyisin lehdistöstä, ja nimenomaan kansallisesta lehdistöstä. Koska nykyään helposti ajatellaan, että urheilujournalismi on

isossa kuvassa yhtä kuin sanomalehtien urheilusivut, saattaa olla yllättävää, että urheilujournalismi ei alun perin saanut alkuaan yleissanomalehtiessä vaan nimenomaan omissa erikoisjulkaisuissaan. Ensimmäiseksi urheilun yleisaikakauslehdiksi nimetään vuonna 1792 Englannissa perustettu The Sporting Magazine. (Laine 2011, 94.)

Englantilaisvaikutteet levisivät Yhdysvaltoihin 1800-luvun alkupuoliskolla. Maan ensimmäisenä varsinaisena urheilun aikakauslehtenä pidetään vuonna 1829 perustettua American Turf Register and Sporting Magazinea (Laine 2011, 94.)

Urheilulehtien tarkoituksena oli aluksi toimia urheilun legitimoimisen, organisoimisen ja sääntöjen dokumentoimisen apuvälineinä. Merkittävimmin kiinnostus niitä kohtaan lisääntyi urheiluviedonlyönnin yleistymisen myötä. Urheilulehtien ohella urheilun julkisuusasemaa edistivät urheilukirjat. Urheiluun keskittyneiden julkaisujen suosion innoittamina urheiluraportointi vakiinnutti myöhemmin asemiaan myös varsinaisessa sanomalehdistössä. (Laine 2011, 94.)

Vapaan markkinatalouden ja kapitalismin nousu vaikutti ratkaisevan kiihdyttävästi urheilujournalismin kehittymiseen Yhdysvalloissa 1830-luvulla, ja seuraavan vuosikymmenen loppuun mennessä urheilun ja sitä käsittelevän journalismin kiinnostavuus oli lisääntynyt maassa merkittävästi. Spirit of the times -urheilujulkaisu tavoitti tuolloin yli 100 000 lukijaa, ja urheiluraportoinnin asema oli jo tukevoitunut myös perinteisemmissä sanomalehdissä. Alan yleiset asenteet urheilujournalismia kohtaan alkoivat muuttua lopullisesti entistä myönteisemmiksi 1850-luvulla. (Laine 2011, 94.)

Vuonna 1859 perustettiin urheiluun keskittynyt aikakauslehti Sporting Life, jonka pääjulkaisu ilmestyi Yhdysvalloissa Pennsylvanian osavaltiossa Philadelphian alueella ja sisärjulkaisu Englannissa. Yhdysvaltalaisversio keskittyi suomalaisen pesäpallon sikäläiseen kantaisään baseballiin, ja englantilaisversion pääpaino oli hevosurheilussa. Sporting Lifesta kasvoi erityisesti Yhdysvalloissa yksi maan tunne-

tuimmista urheilujulkaisuista. Sekä yhdysvaltalainen että englantilainen Sporting Life muuntuivat vuonna 1883 aikakauslehdestä päivälehteksi. Urheilu pysyi silti aihepiirinä edelleen niiden keskiössä. Englantilaisversio omi vuonna 1886 maailman vanhimman urheilulehden tittelin itselleen ostettuaan jo vuonna 1822 toimintansa aloittaneen pahimman kilpailijansa Bell's Life in London and Sporting Chroniclen alaisuuteensa. Sporting Life eli paperiversiona vuoteen 1996 saakka, minkä jälkeen sen julkaisemista on jatkettu internetissä. (Laine 2011, 95.)

Urheilujournalismi alkoi 1860-luvulla vakiintua omaksi journalismin alalajikseen. Erityisesti urheiluun erikoistuneita toimitusosastoja ja urheilusisällölle omistettuja päivittäisiä sivuja jouduttiin sanomalehtialalla kuitenkin odottamaan aina 1880-luvulle saakka. Siihen saakka sanomalehtien urheilutarjonta oli epäsäännöllistä, lähinnä kausiluonteista. (Laine 2011, 94.) Maalaisjärkikin sanoo, että kausiluonteisuus oli urheilun yhteydessä järkeenkäypä huomiointifrekvenssi, sillä se hän on urheilun sisäänrakennettu rytmitys. Toki urheilusta olisi jo tuolloin ollut mahdollista kirjoittaa päivittäin ympärivuotisesti, siksi merkittävän suosion eri vuodenaikoihin sijoittuvat urheilulajit olivat 1860-luvullekin tullessa saavuttaneet. Yhdysvaltalainen urheilujournalismi kuitenkin keskittyi alkuhämärissään baseballiin, mikä johtui paikallisen lukijakunnan – ja oleti myös sisällöntuottajien itsensä – intohimoisesti suhteesta kyseiseen lajiin.

Lopullisesti urheilun seuraaminen löi yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa läpi 1870–1890-lukujen välisenä aikana. Poliittinen aineisto joutui maan lehdistön hyljeksimäksi 1880-luvulla, mikä antoi entistä enemmän tilaa muunlaiselle, kevyemmäksi mielletylle sisällölle. Urheilu-uutisointi ajateltiin vahvasti tällaiseksi sisällöksi. Lehdistö oli suuren mullistuksen keskellä. Kustantajat halusivat muokata julkaisuistaan kaupallisia, taloudelliseen voittoon pyrkiviä tuotteita. Entisen kaltainen puoluepoliittisten mielipiteiden edistäminen sopi huonosti uuteen liiketoiminta-ajatteluun, joten lehdet pyrkivät kätkemään omat yhteiskunnalliset intressinsä välttääkseen niihin liittyvät konfliktit. Täl-

laisessa tilanteessa viihteellisiksi mielletty urheilu-uutisointi osoittautui käyttökelpoiseksi ja kasvavaa lukija- eli kuluttajajoukkoa kiinnostavaksi sisältöaineekseksi. (Laine 2011, 95.)

Ensimmäinen yhdysvaltalainen sanomalehti, joka perusti oman nimenomaisesti urheilu-uutisointiin keskittyneen toimituksen osaston, oli New York World. Vuosi oli 1883. Katalyyttinä tuoreelle toimintamallille toimi koko journalismin alan maineikkaimpiin toimijoihin lukeutuva kustantaja Joseph Pulitzer, joka hankki New York Worldin omistukseensa samana vuonna 1883. (Laine 2011, 95.) Pulitzer oli siis se henkilö, joka alun alkaen antoi urheilujournalismille mahdollisuuden kasvaa ja kehittyä nykyisen kaltaiseksi itsestään selväksi osaksi valtaviiran toimituksellista sisältöä. Hänen roolinsa alan synnyssä on kiistaton.

Pulitzer syntyi Unkarissa, mutta päätyi pakolaisena Yhdysvaltoihin ja St. Louisiin, jonka kaupallisessa kirjastossa hän opiskeli itsenäisesti lakia ja englannin kieltä. Hänen toimittajauransa alkoi saksankielisessä Westliche Post -päivälehdessä, jonka kustantajaksi väsymätön toimittaja lopulta kohosi. Pian hän omisti myös englanninkielisen St. Louis Post-Dispatch -sanomalehden. Samalla alkoi hänen matkansa yhdysvaltalaisen median yksittäiseksi vallaksi. New York Worldistä hän teki 10 vuodessa maan suurimman sanomalehden yli 600 000 kappaleen levikillään. (Topping, hakupäivä 22.4.2012.)

Pulitzer piti New York Worldissä huolta, että urheiluaineiston määrä sivuilla lisääntyi ja suurimmat tapahtumat huomioitiin näkyvästi jopa etusivuilla sekä lööpeissä. New York Worldin suurin kilpailija New York Journal oli kuitenkin ensimmäinen sanomalehti, joka eriytti urheiluaiheiset artikkelit lehdessä omaksi osastokseen. Vuosisadan vaihdetta lähestyessä urheilulehtien määrä nousi voimakkaasti. Kun 1860-luvulla julkaistiin yhdeksää eri urheilulehteä, 1890-luvulla näitä oli jo 48. Varsinaisten sanomalehtien yhteydessä alettiin 1890-luvun loppuvuosina puolestaan julkaista ensimmäisiä viikoittaisia urheiluliitteitä. (Laine 2011, 95.)

Itävallan kruununprinssin Franz Ferdinandin murhanneet Sarajevon laukaukset sytyttivät vuonna 1914 ensimmäisen maailmansodan, joka katkaisi siihen saakka hyvin suoraviivaisesti edistyneen urheilujournalismin kehityksen. Samaisen tapahtuma on tosin nähty vaikuttaneen myös myönteisesti urheilujournalismin tilaan.

Toisaalta sotavuoden myös legitimoivat lehdistön käsittelemään kevyitä aiheita, joista yksi oli urheilu. Sotavuosien jälkeen urheilusta itsestään alkoi kasvaa huomattava liiketaloudellinen instituutio. Urheilun kultaiseksi vuosikymmeneksi nimetyllä 1920-luvulla urheilu oli ottanut modernin paikkansa yhtenä amerikkalaisen kulttuurin kulmakivistä ja sen asema päivittäisten sanomalehtien sisältönä oli muodostunut korvaamattomaksi. (Laine 2011, 95.)

Laineen mukaan Englannin ulkopuolisessa Euroopassa urheilujournalismi yleistyi nopeimmin Saksassa, mutta maanosan ensimmäiseksi tunnetuksi moderniksi urheilujournalistiksi hän nimeää ranskalaisen Pierre Giffardin, joka perusti vuonna 1892 Ranskaan Le Velo -urheilulehden, joka muutti seitsemän vuotta myöhemmin nimensä L'Autoksi ja kasvoi aikakauden suurimmaksi ja tunnetuimmaksi urheiluelämän mielipidevaikuttajaksi maailmassa. (2011, 96.)

Nimenvaihdos oli seurausta Ranskaa samaan aikaan järjestyttäneestä Dreyfus-tapauksesta, jossa valtion turvallisuuden kannalta arkaluontoista tietoa sisältänyt Saksan armeijan roskakorista tehty löytö pantiin Ranskan armeijan kapteenin Alfred Dreyfusin syyksi. Hänellä oli pääsy löytöä vastaaviin tietoihin, ja hänen käsialansa tulkittiin vastaavan vuodetuissa papereissa esiintynyttä käsialaa. Myös Dreyfusin juutalainen syntyperä saattoi vaikuttaa hänen tuomitsemiseensa. Hänen sotilasarvonsa riistettiin ja hänet lähetettiin eliniäksi rangaistussiirtolaan Ranskan Guayanahan Pirunsaarelle. Myöhemmin hänet kuitenkin havaittiin syyttömäksi ja armahdettiin vuonna 1899. (The American-Israeli cooperative enterprise, hakupäivä 20.4.2012.)

Varomaton Giffard oli veljeillyt avoimesti Dreyfusin kanssa. Kaksikon halu käyttää Le Veloa poliittisten tarkoituksien ajamiseen ajoi teollisuuden suuret toimijat ja mainostajat irrottautumaan lehden yhteydestä ja perustamaan kilpailevan julkaisun L'Auto-Velon, joka alkoi ilmestyä Pariisin vuoden 1900 kesäolympialaisten ja maailmannäytelyn jälkeen. L'Auto-Velon tehtäväksi kirjattiin palvella auto- ja polkupyöräteollisuuden toimijoita. (Arbona, hakupäivä 20.4.2012.)

Lehtien nimistä käydyn oikeustaistelun jälkeen L'Auto-Velosta tuli vuonna 1903 L'Auto (Arbona, hakupäivä 20.4.2012). Samana vuonna se järjesti ensimmäistä kertaa sittemmin legendaariseksi muodostuneen Tour de France -pyöräilykilpailun, jonka myötä lehden levikki nousi parhaimmillaan yli miljoonaan kappaleeseen. Samankaltaista aktiivista urheilujournalismia harrasti Italiassa vuonna 1896 perustettu maailman vanhin edelleen ilmestynä urheilulehti La Gazzetta dello Sport, joka aloitti vuonna 1909 pyöräilyn Italian ympäriajon Giro d'Italian järjestämisen. Mainittujen maantiepyöräilykilpailujen raportointi kiihdytti osaltaan urheilujournalismin suosiota Euroopassa. (Laine 2011, 96.)

Urheilujournalismi on vahvasti viihteellistä. Viihteellisyys perustuu sen helppotajuisuuteen, dramaattisuuteen ja urheilun seuraamisen tarjoamiin erilaisiin purkautumisväyliin (Virtapohja 1998, 63). Viihteellisyys, joka houkuttelee yleisöä, syntyy loistavista suorituksista, arvaamattomuuteen perustuvasta jännityksestä ja onnettomuuksista sekä väkivallasta (Sama, 87). Urheilujournalismin kieli on tunnepitoista ja sille tyypillistä on sankarikuvien luominen ja korostaminen. (Sama, 63.) Myös toimittajat itse uskovat olevansa sankareiden tekijöitä, sillä tutkimuksen mukaan tätä mieltä on yli puolet toimittajista. Toimittajat haluavat uskoa aiheuttavansa urheilijoille hyvää, sillä vain alle kolmannes kokee, että he tekevät urheilijoista uhreja. (Frutel 1998, 62.)

Urheilun luonne on draamallista, sillä yksilöiden ja joukkueiden välisissä kamppailuissa kiteytyy ja purkautuu jännitteitä. Kamppailun rat-

ketessa katsojien reaktio saattaa lähennellä yhteisöllistä orgasmia, kuten jääkiekon MM-voittojen kohdalla Suomessa on tapahtunut. Median tarjoama urheilu on yleisöä varten. (Virtapohja 1998, 87.) Urheilussa vastakkainasettelu on hyvin ilmeistä, helposti havaittavaa ja konkreettista. Eri joukkueilla tai kilpailijoilla on omat symbolinsa ja vä-rinsä. (Virtapohja 1998, 121.)

2.2. Suomalaisen urheilujournalismin historia

Suomalainen urheilu alkoi järjestäytyä 1800-luvun lopussa. Koska urheilu ei ollut vielä tunnettua, tarvittiin lehtiä, jotka kertoivat kansalaisille eri urheilulajeista ja niiden säännöistä. Suomalainen urheilu-journalismi onkin kehittynyt organisoituneen urheiluliikkeen rinnalla, sillä urheilujärjestöjen alkutaipaleella niiden omat viestimet kuten jär-jestölehdet ja kiertokirjeet huolehtivat tiedonvälityksestä. (Mäkelä 2006, 7–8.) Suomalainen urheilulehdistö syntyi 1900-luvun alussa.

Suomalaisen urheilulehdistön syntyvaihe ajoittuu 1880-luvun ja 1920-luvun väliseen kauteen, jolloin urheilusta tuli aate, jon-ka sanomaa piti levittää mahdollisimman monille. Ensimmäi-nen Suomessa julkaistu urheilulehti oli Sporten (1881–1895), jonka Alexander Hintze perusti Mikko Maexmontan kanssa. (Laine 2011, 107.)

Sporten oli sävyltään opettavainen ja tulosorientoitunut, monipuoli-nen ja huolellisesti toimitettu lehti, joka loi kotimaisille urheilulehdille toimintamallin vuosikymmeniksi eteenpäin. Ensimmäinen suomenkie-linen urheilun erikoislehti Uljas perustettiin vuonna 1886. Sen teke-minen lopetettiin jo kahden vuoden kuluttua. (Laine 2011, 108.)

Suomalaisen urheilujournalismin kivijalka on maailman toiseksi van-hin edelleen paperiversiona ilmestynvä urheilun erikoislehti Urheiluleh-ti, jonka Suomen valtakunnan urheiluliiton puheenjohtaja Ivar Wilsk-

man perusti vuonna 1898 nimellä Suomen Urheilulehti. Lehden ensimmäisessä numerossa Wilsckman kirjoitti: ”Suomen urheilijat ovat jo kauan tunteneet Suomen Urheilulehden tapaisen aikakauslehden puutetta, lehden, joka tasapuolisesti käsittelisi kaikkia urheilun aloja, eli siis urheilua yleensä”. (Rantamäki 2009, 14.) Vuonna 2011 Urheilulehden levikki oli 32 874 (A-lehtien mediaopas, hakupäivä 19.4.2012).

Suomalaisen urheilujournalismin suurnimiin lukeutuva Martti Jukola aloitti työnsä Urheilulehdessä vuoden 1922 heinäkuun ensimmäisenä päivänä (Arponen, Hannus & Kanerva 2000, 120). Päästyään vuotta myöhemmin lehden päätoimittajaksi hän alkoi kehittää sen sisältöä uutismaisempaan suuntaan (Mäkelä, 2006, 8). Kollegat ovat muistelleet Jukolaa lämmöllä.

Urheilulehden toimittaja Sulo Kolkka on muistellut Jukolan vaikutusta Urheilulehden historiaan. ”Vuosi 1923 merkitsi uuden vaiheen alkamista. Martti Jukola puhalsi nuorena maisterina ja aktiiviurheilijana henkeä täysin sammahtaneeseen Suomen Urheilulehteen, jonka Suomen voimistelu- ja urheiluliitto oli edellisenä vuonna ostanut Otavalta. Jukola taivutti uuden isännän kustantamaan sanomalehtimuotoista urheilun uutislehteä suppeakokoisen aikakauslehden sijaan. (Arponen ym. 2000, 121–122.)

Pänkäläisen (1998, 13) mukaan Jukolalla on ollut merkittävä vaikutus suomalaisen urheilujournalismin perinteiseen normistoon:

Martti Jukola esimerkiksi oli hyvin macho mitä urheiluun tulee, hän ei juuri osoittanut ymmärrystä naisten urheiluharrastusta kohtaan. Jukola oli myös patriootti, joka urheilua käsitellessään loi ensimmäiset sankarikuvat: ”Ne ovat miesten parhaita, jotka kykenevät kaatumaan kilpailuissa ja jotka vielä puolikuolleina ajattelevat maansa parasta. Sellaisia poikia tarvitsee isänmaa aina ja sellaisiin poikiin se voi luottaa.” Martti Jukola (1924). (Pänkäläinen 1998, 13.)

Laineen (2011, 110) mukaan Hufvudstadsbladet oli suomalaisista sanomalehdistä ensimmäinen, joka palkkasi palvelukseensa sivutoimisen urheiluun erikoistuneen toimittajan. Se tapahtui vuonna 1902. Kilpailijat seurasivat Hufvudstadsbladetin esimerkkiä. Sanomalehdet valpastuivat huomaamaan urheilun yhteiskunnallisen merkityksen Kreikassa Ateenassa vuonna 1906 järjestettyjen ja Englannissa Lontoossa vuonna 1908 järjestettyjen kesäolympialaisten suomalaismestyyksien myötä.

Liikuntakulttuuri monipuolistui asteittain 1900-luvun kuluessa, mikä rajoitti sanomalehtien urheiluraportointia, koska kaikkea informaatiota saatu mahtumaan urheilusivuille. Ongelma ratkaistiin panostamalla voimakkaasti suosituimpien lajien kilpa- ja huippu-urheiluun, tulos- ja urheilijakeskeistä raportointia suosien. (Laine 2011, 112.) Tämä linjaus on voimassa edelleen.

Heinemann (1998, 84) kirjoittaa urheilun tulleen viime vuosikymmenten aikana yhä enemmän ja enemmän riippuvaiseksi rahasta ja markkinoista. Kehitys näkyy myös urheilujournalismissa. Valtalajit, kuten Suomessa jääkiekko, jalkapallo ja pohjoismaiset hiihtolajit, keräävät lähes kaiken mediahuomion, ja pienemmissä lajeissa on tapahduttava jotain todella erikoislaatuista, jotta ne nousevat suurten medioiden puheenaiheeksi.

3 JULKAISUFOORUMIEN JA TUTKIMUSMENETELMÄN ESITTELY

3.1. Ilta-Sanomien ja iltasanomat.fin esittely

Ilta-Sanomat ilmestyi ensimmäisen kerran helmikuun 29. päivä vuonna 1932 (kuva 1). Helsingin Sanomien silloinen omistaja Eljas Erkko perusti sen päälehden iltapainokseksi, koska Mäntsälän kapinan uutisointi vaati sähkösanomia tukevamman julkaisuforumin. Ilta-Sanomat eli vain kapinan ajan eli kuusi päivää, mutta ilmestyi seuraavan kerran jo saman vuoden elokuussa, kun se valjastettiin Los Angelesin kesäolympialaisten uutisointiin. Säännöllisesti Ilta-Sanomat alkoi ilmestyä 15.10.1932. Iltapäivälehti itsenäistyi Helsingin Sanomista vuonna 1949 ja siirtyi samalla tabloid-formaattiin. Samalla juttuvalikoima muuttui ja tyyli keveni. (Kivioja 2004, 48–49.)

KUVA 1. Historian ensimmäisen Ilta-Sanomien kansi sekä muutama kansi ja lööppi vuosien varrelta.

Laine toteaa iltapäivälehti-termin viittaavan tietyn tyyppiseen sensaatiohakuiseen, visuaaliseen, kepeään sekä nopeasti omaksuttavaan sisältöön:

Tilausperusteisista lehdistö poiketen irtonumerokaupallisten iltapäivälehtien tulee joka päivä herättää kuluttajien ostomielenkiinto, mikä vaikuttaa merkittävästi lehtien käyttämiin journalistisiin keinoihin. – Lööppeihin, etusivuille ja verkkolehtiin sisällytetään päivittäin koukkuja, joihin lukijoiden toivotaan tarttuvan. (Laine 2011, 48.)

Niin sanottuihin myyntijuttuihin Laine (2011, 48) listaa muun muassa skandaalit, makoisat juorut sekä kevyen viihteen, mutta myös urheilun. Iltapäivälehtiä leimaa helppolukuisuus, sillä ne kertovat konkreettisista asioista yksinkertaisesti, viihteellisesti ja kepeästi (Laine 2011, 48). Tämä ominaisuus pätee myös Ilta-Sanomien urheilu-uutisointiin. Laine sanoo otsikkomaisuuden, pirstoutuneisuuden ja katkonaisuuden korostuvan iltapäivälehdissä journalistisina tehokeinoina. Juttumuoto on periaatteessa yksinkertainen: juttu ei saa olla liian pitkä ja siinä pitää aina olla jokin koskettava koukku. Juttujen tulee olla lyhyitä, pilkottuja ja iskeviä. Tyhjämpäiväisyyksiä tulee välttää. Jutuista tehdään lyhyitä, koska ihmisillä uskotaan olevan jo melkein kaikkea muuta paitsi aikaa. (2011, 49.)

Laineen mukaan Ilta-Sanomat on nykyään Helsingin Sanomien jälkeen Suomen toiseksi laajalevikkisin sanomalehti. Hän toteaa sen olevan osa Sanoma News Oy:tä, joka on yksi Sanoma Oyj:n neljästä liiketoimintaryhmästä. (Laine 2011, 87) Iltasanomat.fi on Ilta-Sanomien internet-sivusto. Iltasanomat.fissä ja Ilta-Sanomissa julkaistaan vain harvoin samaa sisältöä. Iltasanomat.fi on kävijöiden määrässä mitattuna iltalehti.fin jälkeen Suomen toiseksi suosituin internet-sivusto (TSN-Gallup Oy 2012, hakupäivä 26.4.2012).

Ilta-Sanomien urheilutoimituksen toimituspäällikön Antti Virolaisen (2012, hakupäivä 3.3.2012) mukaan urheilu on aina ollut yksi Ilta-

Sanomien tärkeimmistä kivijaloista ja sitä se on vielä tänäkin päivänä. Koko lehti esimerkiksi valjastettiin toisella ilmestymisrupeamallaan Los Angelesin kesäolympialaisten uutisointiin. Lisäksi Laineen (2011, 85) mukaan Ilta-Sanomien keskimääräinen levikki ylitti ensimmäisen kerran 200 000 kappaleen rajan vuonna 1987, mutta päiväkohtainen myynti ylitti saman rajan sensaatiomaisesti jo vuonna 1960, kun lehti julkaisi aamupäivällä erikoisnumeron yhdysvaltalaisen Floyd Pattersonin ja ruotsalaisen Ingemar Johanssonin nyrkkeilyn raskaansarjan MM-uusintaottelusta, jota se täydensi vielä myöhemmin päivällä myyntiin tulleella normaalilla numerolla. Nyrkkeily oli Ilta-Sanomien urheiluraportoinnin ensimmäinen iso laji:

Aamuhämärissä Suomen aikaan Patterson, Cassius Clay, myöhemmin Muhammed Ali, ja Joe Frazier ottivat vastakain, ja Ilta-Sanomien kertoi niistä tuoreeltaan. Ja lehdet vietin käsistä. Sen jälkeen kansa tiesi, että Ilta-Sanomien on urheilun johtava urheilu-brändi. (Virolainen 2012, hakupäivä 3.3.2012.)

Kiviojan (2004, 51) mukaan urheilu-uutisointi on vetänyt Ilta-Sanomien myös sen historian suurimpaan arkimyyntiin, kun brasilialaisen F1-kuljettaja Ayrton Sennan kuolemasta vuonna 1994 kertonutta numeroa ostettiin 324 000 kappaletta. Virolaisen (2012, hakupäivä 3.3.2012) mukaan Ilta-Sanomilla on nykyään Suomen suurin ja virein urheilutoimitus, ja Ilta-Sanomien verkko, paperilehti ja Suomen suurin urheilun erikoislehti pitävät huolen siitä, että lukijat pysyvät tapahtumien, tunteiden ja mielipiteiden tasalla joka ikinen päivä.

3.2. Veikkaajan esittely

Veikkaaja on levikiltään Suomen suurin urheilun aikakauslehti (IS Mediaperhe, hakupäivä 20.4.2012). Se kuuluu Ilta-Sanomien mediaperheeseen ja esimerkiksi sen toimitus toimii samoissa tiloissa Il-

ta-Sanomien urheilutoimituksen kanssa. Ilta-Sanomien urheilutoimituksen, Ilta-Sanomien urheilun internet-toimituksen ja Veikkaajan välillä on jatkuvaa synergiaa. Veikkaaja ilmestyy tiistaisin.

Veikkaaja ilmestyi ensimmäisen kerran lokakuun 12. päivä vuonna 1940. Suomen voimistelu- ja urheiluliitto omisti julkaisun tuolloin, mutta möi sen Oy Tippaustoimisto Ab:lle vuoden 1945 lopussa. Oy Tippaustoimisto Ab tunnetaan nykyään nimellä Oy Veikkaus Ab, jonka alaisuudessa Veikkaaja toimi aina vuoteen 2002, jolloin Ilta-Sanomat osti sen. Veikkaaja muuttui tabloid-formaatista aikakausleheksi helmikuun 17. päivä vuonna 2009 (kuva 2). (Veikkaaja 2009, 9.)

KUVA 2. Vasemmalla esimerkki vanhan tabloid-Veikkaajan kannesta, oikealla ensimmäisen aikakauslehti-Veikkaajan kansi.

3.3. Tutkimusmenetelmän esittely

Arvokisajournalismia ei tähän mennessä ole paljon tutkittu. Siksi pyrinkin tutkielmassani selvittämään perusteellisesti, millaista on nykyaikaisen iltapäivälehden urheilutoimittajan työ urheilun suur tapahtumissa. Tutkielmassa peilaan koripalloilun Euroopan mestaruuskisoista saamiani kokemuksia kirjalliseen lähdeaineistoon sekä kollegoiden haastattelumateriaaliin. Käytän tutkielmassani laadullista tutkimus-

menetelmää, jossa tarkastellaan asioita ihmisten luomien merkitysten kautta. Laadullinen tutkimusmenetelmä perustuu juuri ihmisten omiin kokemuksiin ja niiden kuvauksiin. Laadullista tutkimusta tehtäessä aineistoa hankitaan tavanomaisen kirjallisen aineiston lisäksi haastatteluilla, havainnoiden ja kyselyjen avulla. Eri menetelmiä voidaan käyttää myös yhdistelminä riippuen tutkittavasta asiasta ja tutkimuksen resursseista. (Vilkkä 2005, 97; Tuomi & Sarajärvi 2002, 73.) Haluan tuoda esille myös modernin monikanavaisuuden yksittäiselle urheilutoimittajalle aiheuttamat ongelmat ja paineet urheilun suurtapah- tumasta raportoitaessa.

Ennen EM-kisakomennustani tein henkilökuvatyyppejä artikkeleita Suomen koripallomaajoukkueen pelaajista, reportaasin Unkari–Suomi-EM-karsintaottelusta sekä yksittäisiä ja erikokoisia Suomen karsintaurakkaa ja EM-kisavalmistautumista seuranneita juttuja. Itse 15 päivää kestäneen kisamatkani aikana tein joka päivä jotain: Ilta-Sanomiin pääjutut Suomen otteluista, suomalaispelaajien peliesitysten arvostelut, kainalojuttuja ja omia kommentteja, Suomen välipäivinä ennakot seuraavan päivän ottelusta sekä pari artikkelia myös muiden joukkueiden tähtipelaajista. Ilta-Sanomat.fi:hin tein Suomen ottelujen otteluseurantoja, juttuja mielenkiintoisista yksityiskohdista, Suomen ottelujen ennakot. Myös varsinaiset uutiset julkaistiin internetsivuilla, koska haluttiin saavuttaa uutisvoittoja toisista tiedotusvälineistä. Veikkaajaan tein kaksi artikkelia, jotka linkittivät Suomen EM-menestyksen lajin kotimaisen tulevaisuuden isoon kuvaan. Tutkiel- massa käsitellyt artikkelini ovat tutkielman liitteissä (ks. liitteet 13-23).

4 RAPORTOINTI URHEILUN SUURTAPAHTUMASTA

Työskentelin toimittajana Ilta-Sanomien urheilutoimituksessa kesäkuun ensimmäisestä päivästä syyskuun 15. päivään vuonna 2011. Kolmen ja puolen kuukauden rupeama huipentui komennukseen koripalloilun miesten Euroopan mestaruuskisoihin, jonne Suomen maajoukkue oli selviytynyt ensimmäisen kerran 16 vuoteen. Vaikka koripalloilu ei lukeudukaan aivan Suomen suosituimpiin urheilulajeihin, kesän aikana käyty EM-kisakarsinta sekä pitkän korpivaelluksen jälkeen saavutettu kisapaikka keräsivät runsaasti huomiota kotimaan mediassa. Aiempia koripalloilun arvokisakarsintoja laajempi huomio johtui siitä, että EM-mittelö oli laajennettu pelattavaksi ensi kertaa 24 joukkueen kesken, mikä nosti huomattavasti Suomen lopputurnauspaikan todennäköisyyttä. Tämä ymmärrettiin myös tiedotusvälineissä.

Olin kertonut määräaikaisen pestini alussa Ilta-Sanomien urheilutoimituksen esimiehelle, toimituspäällikkö Antti Virolaiselle, seuraavani koripalloilua aktiivisesti. Henkilökohtaisen kiinnostuneisuuteni vuoksi sain kesän aikana tehtäväkseni suurimman osan EM-karsintoja silmällä pitäen lanseeratusta Kohti EM-kisoja -juttusarjasta, joka koostui lähinnä koripallomaajoukkueen pelaajien iltapäivälehtiskaallalla mitattuna laajoista henkilöhaastatteluista. Aukeaman tai sivun mitaisten artikkelien julkaisu pyrittiin ajoittamaan viikonloppuihin.

Rantanen toteaa, että jokainen päivä töissä on periaatteessa valmistautumista johonkin suurtapahtumaan, asioiden seuraamista ja jatkuvaa tiedonkeräämistä, mikä tietysti kuuluu toimittajan normaaliin arkeen. Hän seuraa esimerkiksi jääkiekossa maajoukkueen otteita erittäin tarkasti ja palaa aina ennen maailmanmestaruuskisoja huippuasiantuntijoiden aiemmin tekemiin analyysieihin pystyäkseen suhteut-

tamaan asiat pitkään tapahtumaketjuun. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Holopaisen mukaan pelkästään pitkään lentomatkaan mahdollisesti kuluva aika riittää toisinaan urheilutoimittajan arvokisavalmistautumiseksi. Hän valmistautuu kisamatkaan keräämällä ja käymällä läpi kansainvälisten tiedotusvälineiden kisajulkaisuja. Hänen mielestään on aivan turhaa ylivalmistautua, koska suunnitelmat harvoin toteutuvat, sillä tilanteet vaihtelevat kisoissa jatkuvasti. (Holopainen 17.4.2012, haastattelu.)

Kohti EM-kisoja -juttusarja oli minun valmistautumistani suuratapah-
tumakomennukseen, vaikka en sitä tehdessäni vielä tiennyt tulevasta
Liettuan matkasta. Luonnollisesti iso osa valmistautumistani oli myös
elokuussa käytyjen EM-karsintojen seuraaminen. Suomi pelasi sa-
massa jatkokarsintalohkossa Unkarin ja Portugalin kanssa. Kolmikko
kohtasi toisensa kahdesti, kotona ja vieraissa. Suomalaiset aloittivat
karsintaurakkansa vierasottelulla Unkarissa, jonne minut lähetettiin
raportoimaan (liitteet 3 ja 4). Se oli ainoa karsintaottelu, jossa olin
työtehtävissä, mutta seurasin silti kotiottelut paikan päältä ja Portuga-
li–Suomi-kamppailun suorana lähetyksensä televisiosta. Unkarin
matka sekä aiemmin kesällä Kohti EM-kisoja -haastattelujen vuoksi
maajoukkueen Viron leirille tekemäni vierailu olivat urani ensimmäisiä
ulkomaankomennuksia, joten niiden tuoma kokemus helpotti valta-
vasti lähtökohtiani Liettuan rupeamaan, joka muutoin lankesi kohdal-
leni yllättäen, sillä en olisi voinut kuvitellakaan, että Ilta-Sanomien
kokoinen lehti uskoisi moisen vastuun kaltaiselleni kokemattomalle
määräaikaistyöntekijälle. Toki suostuin ilomielin, kun toimituspäällik-
kö Virolainen ehdotti kisamatkaa. Vaikka en ollut aiemmin työsken-
nellyt toimittajana urheilun suuratapah-
tumassa, pystyin Unkarin ja Vi-
ron kokemusten ansiosta lähtemään Liettuaan rauhallisin mielin.
Rantasen mielestä arvokisat ovat urheilutoimittajalle rajapyykkejä:

Tietyllä tapaa suuret kisat ovat urheilutoimittajalle samanlaisia rajapyykkeitä kuin ne ovat urheilijoille. En ole itse asiaa koskaan sillä tavalla ajatellut, mutta totta kai ne ovat, jos kyseessä on esimerkiksi yhden vuoden tai toimittajan oman erikoislajin isoin ja merkittävin urheilutapahtuma. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

4.1. Kaukana kotoa

Nousiainen tähdentää, että reportaasi vaatii lähtöherkkyyttä ja halua olla tekemisissä tuntemattomien ihmisten kanssa, sillä ilman ihmisiä ei yleensä synny reportaaseja. On napattava takki niskaan ja poistuttava kotitoimituksesta, sillä reportaasin viehätys on aina ollut ja on edelleen paikalla olossa. Vieraiden ihmisten lähestyminen ei ole kivutonta, on otettava itseään niskasta kiinni yhä uudestaan, päästävä omista estoistaan ja omaksuttava löytöretkeilijän asenne. On oltava valmis lähtemään koska ja minne tahansa. Joskus se on hauskaa, useimmiten se merkitsee kovaa työtä ja pitkiä päiviä. (1998, 118)

Omalla kohdallani esimerkkeinä tällaisesta hetkeen tarttumisesta ja vieraan, mahdollisesti erityisasemaisenkin, henkilön lähestymisestä käyvät Ilta-Sanomiin tekemäni Euroopan koripalloliiton FIBA European pääsihteerin Nar Zanolinin haastattelu (EM-kisat on setelipaino, Ilta-Sanomat 3.9.2011) sekä iltasanomat.fi:hin tekemäni popmuusikko Ilkka Alangon (Supertähti fanittaa Suomea, <http://www.iltasanomat.fi/koripallo/supertahiti-fanittaa-suomea/art-1288411826969.html> 3.9.2011), koripallovaikuttaja Aleksi Valavuoren (Tähtijuontaja huutaa Suomea jatkoon, <http://www.iltasanomat.fi/koripallo/tahtijuontaja-huutaa-suomea-jatkoon/art-1288413703802.html> 12.9.2011) ja FIBA European presidentin Olafur Rafnssonin (Suomen korismiehille mojit eurokoriksen huipulta, [http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-](http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-mat&view=osatuutiset&feed:a=a_urheilu&feed:c=is_urheilu&feed:i=1) [mat&view=osatuutiset&feed:a=a_urheilu&feed:c=is_urheilu&feed:i=1](http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-mat&view=osatuutiset&feed:a=a_urheilu&feed:c=is_urheilu&feed:i=1)

288413656238 12.9.2011) haastattelut. Zanolin avasi EM-turnauksen sen ensimmäisenä päivänä Suomen lohkon pelipaikkakunnalla, jossa siis itsekkin asuin. Kun avajaiset alkoivat, ymmärsin kuuluttajan murteellisesta englannista, että paikalla oli kansainvälisen liiton johtohenkilö. Kysyin asiaa kisahenkilöstön jäseneltä ja taivuttelin hänet saattamaan minut avajaisten jälkeen kisahallin VIP-tiloihin, joista löysin Zanolinin ja sain hänen haastattelunsa EM-kisojen taloudellisesta merkityksestä FIBA Europelle ja Liettuan kisaprojektin ongelmista. Suomen ensimmäisen ottelun ensiminuutit jäivät minulta näkemättä, mutta sain haastattelun, jota toisilla suomalaistiedotusvälineillä ei ollut.

Ilkka Alanko puolestaan saapui Liettuaan kisaturistina, ja kuulin hänen läsnäolostaan myös EM-kisoja raportoineelta sanomalehti Karjalaisen urheilutoimittaja Petri Siitoselta. Siitonen ei kuitenkaan tiennyt Alangon tarkkaa sijaintia kisahallissa, ainoastaan katsomonosan. Niinpä kiiruhdin Ilta-Sanomien kisoissa käyttämän freelancerkuvaajan luokse ja käytin hänen kameransa zoom-optiikkaa Alangon paikantamiseen. Paikantamisen jälkeen pystyin seuraamaan, minne päin muusikko poistui ottelun puoliajalla, suuntasin hänen peräänsä ja sain hänen kommenttinsa klikkihakuista internet-juttua varten. Alanko nauttii Suomessa tähtistatusta, joten hänen kaltaisensa henkilön mielipiteet kiinnostavat aina iltapäivälehden internettoimitusta.

Aleksi Valavuoren taas satuin vain näkemään pressikatsomossa sijainneelta paikaltani erään Suomen ottelun puoliajalla. Lähdin hänen luokseen ja sain innokkaan koripallomiehen kommentit Suomen joukkueen otteista ja hänen omasta kisamatkastaan. Valitettavasti Ilta-Sanomien pääkilpailijan Iltalehden toimittaja huomasi, kun poistuin paikaltani ja säntäsi perääni, joten hänkin sai Valavuoren haastattelun. Rafnssonin olin tavannut ensikerran raportoidessani aiemmin samana kesänä Unkari–Suomi-EM-karsintaottelua. Lopputurnauksessa huomasin hänen seuraavan erästä Suomen jatkolohko-ottelua pressikatsomon vieressä sijainneessa VIP-aitiossa. Menin huutamaan hänen nimeään aition eteen, hän kuuli ja tunnisti minut, pyysin

lyhyttä haastattelua ja hän tuli luokseni. Pohjoismaisen joukkueen hienot otteet lämmittivät islantilaisen liittopomon sydäntä.

Urheilun suur tapahtumissa toimittaja sukeltaa useiksi päiviksi tai viikoiksi uuteen maailmaan. Hän on poissa kotoa, ja yöpyy useimmiten hotellissa. Päivät täyttyvät työnteosta ja seurana on suurimman osan ajasta vain muita toimittajia. Työpäivät eivät rajoitu virka-aikaan, vaan reissussa oleva toimittaja on käytännössä koko ajan töissä. Ylitöitä ei lasketa. Rantanen antaa työstä karun kuvan:

Tapahtumaraportoinnit ovat yleensä todella ärsyttäviä keikkoja, koska silloin joutuu tekemään aivan jumalattomasti töitä huonoissa olosuhteissa. Yleensä niistä selvitään hengissä ainoastaan armottoman ärsytyksen voimalla. En ole nauttinut urallani yhdestäkään suurkisakeikasta. Työtaakka on usein kisoissa niin valtava, että paikan päällä elää tietynlaisessa hybriksessä, jolloin on vaarana sokeutua suomalaisyleisöä kiinnostaville yksityiskohdille. Itse soitan usein esimerkiksi jääkiekkomaaotteluiden yhteydessä Suomeen jollekin luotetulle tuttavalle kysyäkseni, mistä kotimaassa puhutaan ja millä turnaus television välityksellä näyttää. Paikan päällä ei tiedä, mikä on Suomessa puheenaihe. Se on varsin hankalaa. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

”Päätoimittajien päähänpistothan ovat melko klassinen riippakivi. Televisiota katsoessa kun saadaan ideoita, jotka on sitten pakko toteuttaa ylimääräisinä töinä.” (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Omalla kohdallani kiirettä lisäsivät entisestään aikakauslehti Veikkaajan vaatimat jutut. Ilta-Sanomat omistaa Veikkaajan, joten vaikka olin koripalloilun vuoden 2011 EM-kisoissa töissä periaatteessa Ilta-Sanomien puolesta, oli minun tuotettava sieltä myös aikakauslehtiarikkeleita. Onnekseni kaksi viikkoa kestänyt Suomen turnausurakka oli relevantti vain kahdelle kerran viikossa ilmestyvän Veikkaajan numerolle. Tein niihin molempiin Ilta-Sanomissa aukeaman pääjuttua kooltaan vastanneet artikkelit. Niitä ideoissa oli otettava huomioon viikkolehden tarpeet – edellisviikolla kirjoitettavan jutun oli oltava ajankohtainen vielä Veikkaajan ilmestymispäivänä tiistaina. Numero-

jen deadline on tavanomaisesti myöhään sunnuntai-iltana. Tein ensimmäisen Veikkaajan artikkelini EM-kisapaikan sekä sensaatiomaisen lopputurnausmenestyksen vaikutuksista Koripalloliiton talouteen ja toisen Suomen koripallomaajoukkueen tulevaisuuden tavoitteista ja tasosta.

Arvokisoissa toimittajan työpäivän rakenne riippuu siitä, urheilevatko hänen seuraamansa urheilijat kyseisenä päivänä. Liettuan EM-kisoissa omat työpäiväni jäsentyivät Suomen ottelupäivinä suunnitteen seuraavasti: herääminen, aamupala, kaksi tai kolme ottelua ennakoidua juttua Ilta-Sanomien internet-sivuille, omaa aikaa, kisapaikalle meno, Suomen otteluun valmistautuminen, Suomen ottelu, pelaajahaastattelut, lehdistötilaisuus, jutut Ilta-Sanomiin ja hotellille. Lisäksi joka väliin on pidettävä yhteyttä esimiehiin, kisajoukkueiden tiedottajiin ja kisaorganisaatioon. Koska haastattelumahdollisuuksia on arvokisoissa rajoitetusti, mutta erityisesti internet nielee joka päivä kaksi tai kolme relevanttia artikkelia, toimittajan on tärkeää kerätä aina tilaisuuden tullen sillä hetkellä ylimääräiseltä tuntuvia lausuntoja. Internetin klikkilpailussa otteluennakoksikaan ei riitä toimittajan laatima analyysi, vaan kotitoimitus, ja lukijakunta myös, odottavat väliin pihviä kiinnostavien persoonien – yleensä Suomen joukkueen jäsenien – sitaateista.

Urheilun suurtahtumia raportoivalle toimittajalle ei suoda vapaa-päiviä. Omat työpäiväni Liettuassa venyivät yleensä vähintään kymmentuntisiksi. Ei ole ihme, että monet urheilutoimittajat kokevat kisa-reissun jälkeen olevansa täydellisen puhki:

Takkini on aina tyhjä, kun paluulento laskeutuu Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Aina tuntuu, että nyt olisi saatava viikko lomaa, mutta eihän se ainakaan omalla kohdallani ole mahdollista. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

4.2. Suurtahtumakaaos ja sen hallinta

Toki olemme usein kokoontuneet Ilta-Sanomien ja Veikkaajan kollegoideni kanssa esipalaveriin, joissa olemme yrittäneet valmistautua ja miettiä mahdollisimman hyvin etukäteen, kuinka tyydytämme optimaalisesti kolme kanavaamme Ilta-Sanomat, Veikkaajan ja iltasanomat.fi, mutta etukäteis-palaverit ovat aina osoittautuneet aivan turhiksi, sillä kukaan ei kuitenkaan koskaan tiedä, mitä paikan päällä sitten tapahtuu. Suurtahtumajournalismi on aina kuitenkin jatkuvaa tilanteisiin reagoimista. Se on enemmänkin kaaoksen selvittämistä kuin suunnitelmallista toimintaa. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Näin summaa Rantanen arvokisojen todellisuuden. Holopaisen (17.4.2012, haastattelu) mielestä varsinkin joukkuelajien suurtahtumat ovat todella kaoottisia työympäristöjä, sillä paikalla on paljon toimittajia, urheilijat ovat hyvin sulkeutuneita omaan yhteisöönsä ja heidän mielialansa saattaa olla jopa vihamielinen toimittajia kohtaan.

Aiemmin kuvatut Zanolinin, Valavuoren, Alangon ja Rafnssonin haastattelut käyvät esimerkeiksi tyypillisistä tilanteista, jollaisia arvokisajournalismia tehdessään kohtaa. Koska toimittajan ympärillä on jatkuvasti käynnissä oleva urheilutapahtuma, paljon muita median edustajia sekä valtava katsojamassa, on hänen havainnoitava tarkasti ympäristöään. Sillä tavalla ympäröivästä kaaoksesta voi löytää mielenkiintoisia jutun aiheita. Varsinkin iltapäivälehteä kiinnostavat korostetusti makoiset yksityiskohdat. Niitä on urheilun suurtahtumissa tarjolla suunnaton määrä, mutta ne on huomattava ja poimittava lukijan tietoon. Tilanne elää koko ajan, ja toimittajan on reagoitava siihen sen mukaan.

Esimerkiksi vuoden 2011 koripalloilun EM-kisoissa Suomen joukkueen kapteeni Teemu Rannikko ryntäsi niukkaan tappioon päättyneen Suomi–Makedonia-alkulohko-ottelun jälkeen sekavan oloisena välittömästi pukukoppiin pois median silmistä. Havaitsin tämän, ja kysyin asiasta pian haastattelualueelle saapuneelta Suomen joukkueen tie-

dottajalta. Pyysin saada Rannikon haastateltavaksi, mutta sain yllätyksekseni kieltävän vastauksen. Normaalisti sellaista ei tapahdu, sillä pelaajia edellytetään kansainvälisen koripalloliiton säädöksissä olemaan valmiita haastatteluihin. Kyselin tiedottajalta Rannikon mielentilasta ja sain kuulla, että hän itkee pukukopissa. Sillä hetkellä vaikutti siltä, että edellinen tappio sulki Suomen jatkoon etenemismahdollisuuden. Koska tunteet – tässä tapauksessa maajoukkuekapteenin ja suomalaisen laji-ikonin kyyneleet – ovat iltapäivälehtitoimittajan leipäpuu, vaadin tiedottajaa hankkimaan minulle Rannikon kommentit tilanteesta ja omista tuntemuksistaan. Hän lähetti ne myöhemmin sähköpostitse. Valitettavasti hän käytti lähettämisessä sähköpostiliistansa, joka kiidatti arvokkaat kommentit kaikkien muidenkin paikalla olleiden suomalaistoimittajien sähköpostilaatikoihin.

Toinen henkilökohtainen esimerkki Liettuan EM-turnauskaaoksen hallitsemisesta liittyy vuoden 2011 syyskuun seitsemäs päivä maailmaa kohahduttaneeseen lentoturmaan, jossa kokonainen venäläinen ammattilaisjääkiekkjoukkue sai surmansa. Suomi kohtasi seuraavana päivänä koripalloilun EM-kisoissa juuri Venäjän, joten luonnollisesti minut komennettiin selvittämään mahdollisimman paljon asioita, jotka yhdistävät tuoreen lentoturman ja koripalloilun EM-turnauksen. Miten turma näkyy kisoissa? Miten venäläiskoripalloilijat reagoivat turmaan? Menehtyikö turmassa heidän tuttaviaan? Miten Suomen joukkue kommentoi turmaa? Miten kuka tahansa tähtipelaaja kommentoi turmaa? (Suomen ottelua edeltää hiljainen hetki, Ilta-Sanomat 8.9.2011)

Onnistuin hankkimaan Venäjän ja Suomen joukkueiden kollektiiviset osanotot sekä tiedot siitä, että turmakoneessa ei matkustanut Venäjän koripallomaajoukkuepelaajien tuttavina, ja siitä, että Suomi–Venäjä-ottelu aloitetaan hiljaisella hetkellä. Urheilijoiden ja valmentajien henkilökohtaiset kommentit olivat saatavilla vasta joukkueiden seuraavan päivän kohtaamisen jälkeen. (Venäjä voitti Lokomotiville, Ilta-Sanomat 9.9.2011)

Esimerkiksi epäonnistuneesta kaaoksen hallinnasta voi puolestaan mainita Suomen EM-turnauksen päättäneen Slovenia-tappion jälkimainingit. Uransa ehtoopuolta pelaava Suomen kaikkien aikojen koripalloilija Hanno Möttölä ei tullut ottelun jälkeen haastattelualueelle median tentattavaksi, mutta häneltä oli saatava lausunto uransa jatkosta. Minä, Iltalehden toimittaja ja Iltalehden valokuvaaja menimme odottamaan Möttölää hallin ulkopuolelle Suomen joukkueen linjauton eteen. Ulkona satoi ensimmäisen kerran turnauksen toisen viikon aikana, joten suunnittelin heti pääjutulleni otsikon ”Taivaskin itki Suomelle”, mutta ongelmana oli jutun kuvitus. Ilta-Sanomat ei lähettänyt Liettuaan omaa valokuvaajaa, vaan käytti yhden tietyn suomalaisen freelancer-valokuvaajan sekä Lehtikuva-kuvatoimiston kuvia. Yritin soittaa freelancerille, mutta hän ei vastannut puheluihini, koska oli unohtanut palauttaa puhelimensa pois äänetön-tilasta ottelun jälkeen. Lehtikuvan valokuvaajan puhelinnumeroa en puolestaan ollut tallentanut puhelimeni muistiin. Olin siis huonosti valmistautunut kyseisenkaltaiseen tilanteeseen, sateinen kuva jäi ottamatta (Taivaskin itki Suomelle, Ilta-Sanomat 13.9.2011) ja Iltalehden seuraavan päivän EM-koripallo-juttupaketti pesi ulkonäöllisesti Ilta-Sanomien vastaavan.

Yksi, ehkä yllättäväkin, kaaosmomentti arvoturnausjournalismissa on tavanomaisten ottelun jälkeisten urheilijahaastattelujen saatavuus. Urheilijat ovat haastateltavissa ainoastaan tietyllä Mixed Zone -nimisellä läpikulkualueella, jolle kaikki kommentteja kärkevät journalistit ahtautuvat ja pyrkivät usein kyynärpäitään hyödyntäen raivamaan itselleen tilaa haluamansa haastateltavien luo. Pelaajat saapuvat Mixed Zonelle epämääräisessä järjestyksessä ja tilanne on täydellisen hallitsematon – varsinkin, kun suurimmat tähdet kiinnostavat kaikkia. Suurissa urheilutapahtumissa toimittajien määrä on muutenkin kasvanut huimasti vuosien kuluessa. Melbournen kesäolympialaisissa vuonna 1956 toimittajia oli 938, kun taas Atlantan kesäolympialaisissa 1996 toimittajien pääluku oli noin 15 000 (Allen 1998, 35). Vuoden 2011 koripalloilun EM-kisoja raportoi paikan päältä 1300

toimittajaa (Europos krepšinio čempionatas: kiek uždirbome? Haku-päivä 25.4.2012.) Rantanen kertoo työskennelleensä ennen uransa ensimmäistä arvokisakomennusta Pohjois-Amerikassa jääkiekkoliiga NHL:n tapahtumissa, joissa ei käytetä Mixed Zone -käytäntöä. Hän sanoo järkyttyneensä aluksi Mixed Zone -työympäristöstä, mutta op-pineensa elämään sen kanssa: ”Kyseisellä haastattelualueella on ai-na 10:stä 15:sta toimittajaa, jotka vain kirjaavat ylös kaiken, mitä ur-heilijat sanovat.” (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Toisaalta Mixed Zone -systeemin on loppujen lopuksi tarkoitus hel-pottaa sekä urheilijoiden että toimittajien elämää. Ilman yksiselitteistä haastattelualuetta urheilijoiden tavoittaminen olisi kaiki-ti huomatta-vasti nykyistä hankalampaa. Kanerva (2006, 8) kertoo vuoden 1974 yleisurheilun EM-kisoista: ”Arvatkaapa, oliko siellä Mixed Zonea? Ei niin. Toimittajien täytyi kiertää yli kilometrin matka massiivisen Stadio Olimpicon ympäri urheilijakatsomoon saadakseen suorituksensa päättäneiltä urheilijoilta tuoreet kommentit.” (Kanerva 2006, 8.)

Itse työskentelin koripalloilun vuoden 2011 EM-turnauksessa työnan-tajani Ilta-Sanomien ainoana edustajana, joten en saanut kokemusta saman tiedotusvälineen toimittajien välisen yhteistyön tärkeydestä urheilun suur tapahtumassa, mutta Rantasen (18.12.2011, haastatte-lu) mukaan se on todella tärkeää sekä paikan päällä että kotitoimi-tuksen suuntaan.

Toisinaan suur tapahtumat ovat tosin vähän kuin sotatanner, jolloin kotijoukoilla ei oikein ole käsitystä siellä vallitsevasta todellisuudesta. Siksi tärkeintä on paikalla olevien kollegoi-den vertaistuki. Siellä on uhrauduttava, inspiroitava toinen toistaan ja tehtävä töitä toisten puolesta. Joissakin kisoissa olemme kokoontuneet aina aamuisin palaveriin sopimaan, mitä kukakin tekee päivän aikana, minkä jälkeen jokaisen on hyvä lähteä omiin askareisiinsa. Toki päivittäisistä tehtävistä neuvotellaan myös kotitoimituksen kanssa. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Myös Holopaisen mukaan paikalle olevien työkavereiden kanssa tehtävä yhteistyö ratkaisee urheilun suur tapahtumissa paljon, koska luotettava ennakkosuunnittelu on äärimmäisen haastavaa. Hän sanoo ”urheilun suur tapahtumien raportoinnin olevan tiimityötä, jossa jokaisen on kyettävä luottamaan vieruskaveriinsa. Kisoissa on löydettävä hyvä yhteishenki, jotta kaikki pystyvät elämään muuttuvissa tilanteissa.” (Holopainen 17.4.2012, haastattelu.)

4.3. Varsinainen raportointi

Medialla on urheilutapahtumissa erilaisia tehtäviä. Esimerkiksi olympiakisoissa median on luokiteltu toimivan yhteisöllisyyden puolesta (koko maailma kerääntyy yhteen), informoijana (olympialaiset kertovat meille toisistamme) ja kolmanneksi medialla on interaktiivinen tehtävä (edellyttävät ja synnyttävät interaktiivisuutta valtioiden kesken). (Virtapohja 1998, 102.)

Median merkitys urheilutapahtuman onnistumisen kannalta on voimakas (Virtapohja 1998, 81). Julkisuutta haluavat tahot valmistelevat uutisen (mediatapahtuman), minkä jälkeen toimittajat arvioivat tapahtumien uutisarvoa ja harkitsevat, millaisen näkökulman ottavat (Sama, 83). Usein urheilun suur tapahtumista tulee mediatapahtumia, joissa journalistinen draama synnyttää ja vahvistaa yleisön tunteenpurkauksia. Hyviä esimerkkejä tästä ovat Suomen voitot jääkiekon MM-kisoissa. Tähän liittyen urheilujournalismille tyypillisiä piirteitä ovat maskuliinisuus, kilpailuhenkisyys, selostuksien korostaminen sekä nationalistisuus ja etnosentrisyys (Sama, 63). Urheilujournalismi on keskeinen kansallista identiteettiä rakentava ja tukeva tekijä (Sama, 98). Se on myös hyvin rituaalista, minkä vuoksi se kokoaa yleisöjä, puhuttelee niitä, tarjoaa esikuvia ja samaistumiskohteita sekä vaikuttaa ihmisten päivittäiseen ajankäyttöön ja puheenaiheisiin (Sama, 228). Näistä varsinkin tunteisiin vetoava nationalismi koros-

tuu raportoitaessa urheilun suur tapahtumista iltapäivälehtiin. Esimerkiksi Ilta-Sanomat haluaa olla Suomen johtava puheenaihemedia (Harakka 2007, hakupäivä 28.4.2012). Varsinaiset otteluselostukset eivät sen sijaan tule iltapäivälehtikontekstissa kyseeseen. Artikkeleissa on mahdollisuuksien mukaan keskityttävä yksityiskohtiin, tunnelmiin, harvinaislaatuisiin tapahtumiin ja ääripäihin.

Esimerkiksi jo aiemmin mainitusta Suomi–Venäjä-EM-kisaottelusta tekemäni artikkeli keskittyi lähinnä Venäjän joukkueen surutyöhön ja siihen, kuinka se omisti kamppailunsa lento-onnettomuuden uhrien läheisille (Taivaskin itki Suomelle, Ilta-Sanomat 13.9.2011). Vaikka juttu tehdään urheilusta urheilusivuille, urheilutoimittajankin on aina pohdittava, onko itse urheilusuoritus ja sen tulos todella se yksittäisen kilpailun tai ottelun kiinnostavin raportoitava asia. Erityisen tärkeää tämä on iltapäivälehdelle työskenneltäessä.

Suomalaistoimittajien päähuomio on yleensä arvokisoissa suomalaisissa urheilijoissa. Niin minunkin tärkein tehtäväni koripalloilun vuoden 2011 EM-kisoissa oli Suomen ottelujen seuraaminen ja niiden raportointi seuraavan päivän lehteen.

Saavuini yleensä hyvissä ajoin kisapaikalle kannettavan tietokoneeni, muistiinpanovälineiden sekä kisojen mediaoppaan kanssa. Suur tapahtumien järjestäjät pyrkivät aina keräämään kaiken oleellisen tiedon mediaoppaaseen, joten se on hyvä pitää mukana. Sitten etsin pressikatsomosta itselleni työskentelypaikan – etsiydyin aina suomalaisten kollegoideni läheisyyteen, jotta pystyin tarvittaessa kysymään heidän mielipidettään eri pelitilanteista. Otin myös tavakseni seurata Suomen alkulämmittelyt, sillä jo niistä pystyy toisinaan aistimaan, millaisessa vireessä kukin pelaaja kyseisenä päivänä on, sekä tarkkailemaan mahdollisia vammoja. Nykypäivänä internet on toimittajille välttämätön työkalu, joten onneksi kisajärjestäjien ylläpitämä langaton internet-yhteys on itsestäänselvyys. Liettuassa yhteys toimi lähes ongelmitta. Kävin lisäinformaation varalta ennen otteluja pikaisesti läpi kisojen viralliset internetsivut ja jätin aina internetselaimeeni

päälle Suomen kamppailun reaaliaikaisen tilanneseurannan, joka on koripallossa erittäin kätevä työkalu toimittajalle. Liettuan EM-kisojen pressikatsomot oli varustettu erillisillä kosketusnäytöllisillä tilastotietokoneilla, jotka myös päivittyivät reaaliaikaisesti ja olivat itse asiassa vielä turnauksen internetsivujakin käytännöllisempi apuväline. Sovin joka päivä hyvissä ajoin esimieheni kanssa, millaisia juttuja minulta kulloisenakin kisapäivänä kaivattiin. Tavanomaisin lehtijuttupakettini koostui pääjutusta, kinalosta tai kommentista ja suomalaispelaajien peliesityksen arvostelusta. Loin aina tarvitsemi tekstitiedostot tietokoneelleni jo ennen ottelua, jotta muistin varmasti tehdä tarvittut artikkelit. Ottelujen aikana tein muistiinpanoni suoraan eri juttujen omiin tiedostoihin, mikä nopeutti varsinaista kirjoitusprosessia. Noin puolissa Suomen EM-otteluissa tuotin lisäksi niiden seurantaan iltasanomatihiin.

Haastattelualueelle oli kiirehdittävä otollisen haastattelupaikan saamiseksi jo hieman ennen ottelujen loppumista. Suomen joukkueen tiedottaja ohjasi jokaisen ottelun jälkeen kaksi itse valitsemaansa pelaajaa haastateltavaksi. Myös muilta pelaajilta oli mahdollista pyytää haastattelua, mutta kaikki eivät siihen aina suostuneet. Suomen tiedottaja kuitenkin toi pyydettäessä halutut pelaajat haastateltaviksi yleisen haastattelukaaoksen siirryttyä viralliseen lehdistötilaisuuteen, jossa olivat aina paikalla molempien joukkueiden päävalmentajat ja yksi pelaaja kummaltakin osapuolelta. Käytännössä pelaajahaastattelut tehtiin siis Mixed Zonella ja valmentajahaastattelut lehdistötilaisuuksissa.

Mikäli Suomen ottelu oli kyseisen päivän iltakohtaaminen, juttujen kirjoittamisen kanssa oli todella kiire. Minulla oli tällöin juttupaketin tuottamiseen aikaa noin puolitoista tuntia ottelun loppusummerin jälkeen. Onnekseni Suomen ottelut oli yleensä aikataulutettu aikaisemmaksi, sillä iltaottelut keräävät lähtökohtaisesti suurimmat televisioin katsojaluvut, minkä vuoksi niissä pelasivat usein lajin mahtimaat.

Kun artikkelit oli lähetetty internetin välityksellä kotitoimitukseen, oli vielä kirjoitettava otteluennakko iltasanomat.fi:hin seuraavaksi aamuksi. Mikäli Suomella oli edessään välipäivä, otteluennakkoa ei luonnollisestikaan kaivattu. Joukkueurheilulajin ja yksilöurheilulajin suurtapahtuman raportoinnissa on merkittäviä eroja:

Yksilölajien suurtapahtumissa käydään lähes joka päivä jokin kilpailu, josta toimittajan tulee raportoida. Niinpä varsinaiset ennakkojutut jäävät vähiin. Yleisurheilun arvokisoissa valittavankin paljon toki tiivistyy yleensä viimeisenä kisapäivänä heitettävään miesten keihäänheiton finaaliin. Joukkuelajien arvokisoissa ennakkojuttuja taas tehdään jatkuvasti, koska mielenkiinnon kohteena olevat ryhmät eivät pelaa joka päivä. Välipäivinä toimittajat tekevät ennakoita ja keräävät materiaalia tulevaa varten. -- Yksilölajeissa toiminta on maanläheisempää ja toimittajien ammatilliset tarpeet otetaan paremmin huomioon. Henkilökohtaisesti myös arvostan yksilöurheilijoita urheilijoina enemmän kuin joukkueurheilijoita. (Holopainen 17.4.2012, haastattelu.)

4.4. Uutiskilpa

Urheilutapahtumissa kilpaillaan siitä, kuka saa uutisvoiton eli kertoo jostakin asiasta ensimmäisenä. Kyse on journalistikunnan kunnia-asiasta, jolla ei välttämättä ole suurta merkitystä laadun tai yleisön palvelemisen kannalta (Virtapohja 1998, 91). Nopeuden tavoittelulla on varjopuolensa, sillä se altistaa toimituksen virheille: kaikki, mitä on kuultu, painetaan heti ja tarkastamatta, jotta oltaisiin nopeimpia. Holopainen on toisaalta uskaltanut pantata jopa uutista:

Joskus olen jo ennen arvokisoja hankkinut juttumateriaalia, jota olen ryydittänyt kisoissa saamillani kommentteilla ja julkaissut artikkelin sitten kisojen aikana. Olen esimerkiksi pantannut jotain uutista ja julkaissut sen sitten kisojen aikana maksimoidakseni sen kiinnostavuuden. (Holopainen 17.4.2012, haastattelu.)

Toimittajan suhdeverkoston tärkeys korostuu suurtaapahtumissa. Tarpeen vaatiessa on tärkeää saada tarvittava henkilö puhelimen päähän. Itse olen pyrkinyt olemaan joviaali, sillä ainakin jääkiekkoilijat ovat toivoneet, että haastattelut hoidettaisiin jäähallilla. Silti olen kysynyt lukuisia kertoja lisätietoja esimerkiksi tekstiviestitse. Skuupit ja muut ainutlaatuiset jututahan hankitaan usein sillä tavalla. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Itse onnistuin hankkimaan koripalloilun vuoden 2011 EM-kisaraportointimatkalta muutamia skuuppeja. Suurin niistä oli koripalloseura Espoon Hongan edustusjoukkueen sulkeminen lajin kotimaisesta pääsarjasta Korisliigasta (Honka suljettiin sarjasta, <http://www.iltasanomat.fi/koripallo/espoon-honka-suljettiin-sarjasta/art-1288411466153.html> 2.9.2011). Olin kuullut parista lähteestä seuran talousvaikeuksista aiemmin Suomessa. Kisoissa eräs lajin piirissä pitkään toiminut freelancer-kuvaaja ennakoi minulle sarjasta sulkemisen todennäköisyyttä. Lopulta sain varmuuden asiasta suomalaistoimittajajoukkomme pubikeskustelun lomassa, joten uskalsin tehdä siitä uutisen iltasanomat.fi:hin. Koripalloliitto tiedotti asiasta virallisesti seuraavana päivänä.

Holopaisen mukaan urheilutoimittaja ei voi lähteä arvokisoihin solmimaan suhteita, vaan niiden on oltava kisojen aikaan jo olemassa. Hänen mielestään suhteiden puuttuminen näkyy työäljessä, sillä eksklusiivisia haastatteluja on mahdotonta saada ilman niitä. Toisaalta joukkuelajeissa niiden saaminen on nykypäivänä joka tapauksessa äärimmäisen epätodennäköistä. Holopaisen mukaan se on yksilölajeissa huomattavasti helpompaa. (17.4.2012, haastattelu.)

Kuten edellä mainitusta voi päätellä, toimittajan on erityisesti suurtaapahtumissa tärkeää istua oikeissa pöydissä. Urheilun saralla arvokisat keräävät yhteen paitsi parhaat urheilijat, myös tärkeimmät vaikuttajat ja sitä kautta tärkeimmän informaation. Siellä on tietoa, missä on ihmisiä. Ja baarit ovat ihmisille luonnollinen tapaamispaikka. Rantanenkin vahvistaa tämän, vaikka huomauttaakin, että urheilijoita ei juuri tapaa kuppiloissa kisojen aikana.

Sinänsä baarijournalismi on kyllä todella upea ja kannatettava journalismin alalaji. Sillä tavalla tapaa haastateltavien lähipiiriin kuuluvia ihmisiä, kuten vaikkapa agentteja, kykyjenetsijöitä, managereita ja perheenjäseniä. Ja baarissa yleensä puhutaan asioista niiden oikeilla nimillä. Harvoin sitä materiaalia voi käyttää sitaattimuodossa, mutta sillä tavalla saa ainutlaatuista informaatiota. Seuraavana aamuna voi olla kasassa ainekset mainioon kolumniin. Baarijournalismi on erittäin tärkeä osa-alue. Jokaisissa kisoissa on vähintään yksi suuri skandaali, kriisi tai puheenaihe. Niistä parhaat tiedot, toisin sanoen parhaan jutun, saa harmailta eminensseiltä esimerkiksi baaritapaamisten yhteydessä. Valitettavasti toimittajilla ei ole aikaa tai voimia valvoa öitä baareissa. Siihen pitäisikin valjastaa joku, koska sieltä ne parhaat jutut tulee. On muistettava, että urheilupuheesta 99 prosenttia on peitteilyä, puolitotuuksia tai suoranaista valehtelua. Valehtelu kuuluu elimellisesti urheiluihmisten elämään. Muistamme esimerkiksi vuoden 2001 Lahden maailmanmestaruushiihtojen dopingskandaalin yhteydestä, kuinka hyviä he myöskin ovat siinä. -- Siksi on keskusteltava asiasta tietävän kanssa kahden kesken vaikkapa baarissa tai kahvikupin ääressä, jos haluaa saada totuuden selville. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Holopainen toteaa, että niin kutsuttu baarijournalismi voi toimia esimerkiksi yleisurheilun EM-kisoissa ja pohjoismaisten hiihtolajien tai vaikkapa painin arvokisoissa, mutta olympialaisissa tapahtuman suuruus ja toimittajilta evätty, joukkueiden asuttama olympiakylä tekevät sen mahdottomaksi. (17.4.2012, haastattelu.)

EM-turnausmatkani kansainvälisesti merkittävimmän skuuppini sain baarijournalismin avulla, kun yhytin Espanjan pelaajat Liettuan pääkaupungin Vilnan keskustassa sijaitsevasta yökerhosta (Mestarisuosikit sortuivat juhlimaan, <http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano->

[mat&view=osaturheilu&feed:a=a_frontpage&feed:c=is_frontpage&feed:i=1288412952275](http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-mat&view=osaturheilu&feed:a=a_frontpage&feed:c=is_frontpage&feed:i=1288412952275) 8.9.2011). Pääsin heidän jäljilleen tunnistamalla joukkueen käyttämän linja-auton yökerhon edestä ollessani paluumatkalla kisahallilta hotellilleni. Jututin muutamia ihmisiä yökerhon ulko-ovella ja sain vahvistuksen, että espanjalaispelaajat olivat todel-

la lähteneet yöjuoksulle. Yökerhossa huomasin pian yhden Espanjan joukkueen jäsenistä. En tunnistanut häntä, mutta päättelin hänet pituuden perusteella koripalloilijaksi. Jututin häntä lyhyesti ja kysyin lopuksi hänen nimensä. Sitten kiiruhdin hotellilleni ja kirjoitin jutun julkaistavaksi iltasanomat.fi:ssä. Olin ainoa toimittaja, joka kertoi espanjalaisten herpaantumisesta, ja sain sikäläisiltä toimittajilta kiitosta uutisoinnista.

5 SUURTAPAHTUMAJOURNALISMIN KRITIIKKI

Kokenut urheilutoimittaja Neil Allen on kirjoittanut, että ideaalitilanteessa kirjoittaja on etusijassa uutisreportteri ja vasta toissijaisesti urheilutoimittaja. Hänen mielestään mikään suurtapahtumassa stadionin tai hallin sisällä tapahtuva ei voi olla erossa siitä, mitä tapahtuu sen ulkopuolella. Esimerkeiksi hän ottaa poliittisia selkkauksia sisältäneet vuoden 1968 Meksiko Cityn olympialaiset ja vuoden 1972 Münchenin olympialaiset. (1998, 40.)

Rantanen on samaa mieltä. Hänen mielestään mediayhtiöiden kannattaisi lähettää urheilun suurtapahtumiin ainoastaan yksi erinomainen kolumnisti ja valokuvaaja. Sen sijaan kotitoimitukseen koottaisiin tupla- tai triplamiehitys, joka seuraisi kaikki eri tiedotuskanavia, kirjoittaisi sähköitä ja kopioisi sitaatteja, jotka ovat kaikki suurelta osin samoja Mixed Zone -sitaatteja. (18.12.2011, haastattelu.)

Uutisvirta, perusjutut, kilpailuselostukset, urheilijoiden sekä valmentajien kommentit – kaikkia olisi mahdollista hoitaa kotitoimituksessa, jossa olisi väkeä paikalla ympäri vuorokauden tuottaamassa materiaalia sosiaaliseen mediaan, verkkolehteen, printtilehteen ja niin edelleen. Ajattelen asiaa myös lajin näkökulmasta. Ketä se hyödyttää, että Suomessa ilmestyy 40 lehteä, joissa kaikissa on sitaattien osalta samat artikkelit? Mitä järkeä siinä on? Parivaljakko (kolumnisti ja valokuvaaja) tekisi tapahtumista nimenomaan kaikkea muuta kuin se, mitä me kotimaassakin näemme televisiosta ja kuulemme radiosta. Esimerkiksi Vancouverin talviolympialaisissa – asuin itse siihen aikaan muutenkin Vancouverissa – panin merkille, että kodittomat vähintään triplasivat tyhjästä pulloista saamansa tulot kisojen aikana. Kun he yleensä liikkuvat pienen pussin kanssa, silloin kaikilla oli täydet jätessäkit. Siitä olisi pitänyt tehdä juttu. Aivan uniikki olympia-artikkeli. Mutta kun kenelläkään ei ole aikaa sellaiseen, koska kaikki juoksevat kisatapahtumasta toiseen ja Mixed Zone -alueille kirjaa-

maan ylös saman, minkä miljoona muuta ihmistä saa ylös kommentointihetkellä. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

On selvää, että eri tiedotusvälineiden kymmenet samankaltaiset artikkelit eivät kuulu monipuolisen ja laajan journalismin piiriin. Rantanen (18.12.2011, haastattelu) mukaan televisio tekee urheiluraportoinnin nykyään niin hyvin, että lehdistön tulisi keskittyä laajentamiseen, syventämiseen, ennakointiin ja kommentointiin. Hänen mielestään lehdistön perinteiset urheilun suurtapahtumien raportointikäytännöt ovat vanhentunutta idiotismia.

Mielestäni sen mainitsemani erinomaisen kolumnistin tehtävänanto voisi esimerkiksi olympialaisissa olla ainoastaan notkua olympiakylän lähellä sekä yhyttää ja haastatella siellä vapaa-ajallaan olevia urheilijoita. Silloin he eivät ole kilpailupaikoilla kaikkien haastateltavissa. Siitä syntyisi taatusti monia aivan omanlaisiaan juttuja. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Jennings on syyttänyt nykyistä urheilujournalismista neljästä asiasta. Hänen mukaansa toimittajat eivät kerro kansalle kaikkea mitä tietävät. Lisäksi toimittajat ovat liian lähellä urheilun kansainvälisiä omistajatahoja. Myös urheilujournalismin journalistiset standardit ovat hänen mielestään lähes rikollisen huonot: on laiskuutta, vastahakoisuutta kysymysten esittämiseen ja liiallista riippuvuutta tiedotteista. Toimittajat ottavat myös usein vastaan liikaa vieraanvaraisuutta niiltä ihmisiltä, joista heidän pitäisi kirjoittaa. (1998, 11.)

Jatkuva kritiikki on jättänyt jälkensä ammattikuntaan. Vuonna 1998 tehdyssä kansainvälisessä kyselyssä selvisi, että urheilutoimittajilla on huono itsetunto: vain neljännes urheilutoimittajista luokitteli itsensä asiantuntijoiksi (Frütel 1998, 62).

Sama kysely toisaalta todisti, että arvostelu esimerkiksi suhteesta journalismin kohteisiin ja kritiikittömyydestä on varsin perusteltua. Kun toimittajilta kysyttiin, millainen on heidän suhteensa urheilijoihin,

vain reilut 19 prosenttia vastasi, että kriittinen ja kontrolloiva. Yli 50 prosentin mielestä suhde oli neutraali, ja reilun 30 prosentin mielestä ystävällinen. (Frütel 1998, 63.) On vaikea kuvitella, että yksikään uutistoimittaja kokisi suhdettaan haastateltaviin ystävälliseksi. Lisäksi kyselyn mukaan urheilutoimittajat pitävät huonolla tolalla olevien asioiden kritisoimisesta vasta kolmanneksi tärkeimpänä tehtävänä. Tärkeämpiä ovat tiedonvälitys ja yleisön viihdyttäminen. (Frütel 1998, 59.) Erityisesti urheilutoimittajien suhde lööppiaiheisiin voi olla hankala:

Iltaapäivälehdessä on erikseen lööppiaiheet, jotka ovat usein urheilutoimittajille hankalia, koska meille on erittäin tärkeää omata hyvät suhteet tähtiurheilijoihin. Monesti on käynyt niin, että jokin juttu on otsikoitu lööppiin, tulkittu kisapaikalla negatiiviseksi ja urheilija on laittanut homman toimittajan piikkiin. Sitten joutuu sammuttamaan tulipaloja. (Rantanen 18.12.2011, haastattelu.)

Vuoden 2011 koripalloilun EM-komennukseni piirissä paras esimerkki jutusta, joka suututtaa kisoissa työni kannalta tärkeässä roolissa toimivan henkilön, on heti turnauksen alkua edeltävänä päivänä Ilta-sanomien fihin tekemäni juttu, jonka otsikoin ”Suomi aiheutti jo kohun EM-koriksessa”. Artikkelin kertoi, että Suomen päävalmentaja Henrik Dettmann oli kohdellut kroatialaista televisiotyöryhmää tylästi ja sääntöjenvastaisesti ja että kroatialaiset aikoivat valittaa kohtelustaan Kansainväliselle koripalloliitolle. Juttu suututti herkkähipiäisenä tunnetun Dettmannin, ja hän suhtautui monen päivän ajan minuun nui-vasti, mutta sain uutisesta kiitosta esimieheltäni. Itse jatkoin työskentelyä normaalisti. En oikeastaan edes heti huomannut Dettmannin käytöksessä mitään normaalia poikkeavaa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyössäni olen tutkinut, millaista on urheilun suur tapahtumien raportoiminen paikan päältä iltapäivälehdelle. Olen käsitellyt aihetta laadullisen tutkimusmenetelmän avulla. Tutkimukseni perustuu omiin kokemuksiini Liettuassa käydyistä koripalloilun vuoden 2011 Euroopan mestaruuskisoista, joista raportoin Ilta-Sanomille, maineikkaiden urheilutoimittajien haastatteluihin sekä kirjallisiin lähteisiin ja tutkimuksiin.

Tutkimuksestani selviää, että urheilun suur tapahtumat ovat toimittajalle varsin haastava työympäristö. Päivittäiset kisatapahtumat, valtava yleisömassa ja laaja mediahuomio aiheuttavat sen, että arvokisoja raportoivien urheilutoimittajien ympärillä tapahtuu koko ajan. Tilanteet elävät, ja ennakkosuunnittelu on yhdenkin päivän periodilla hankalaa. Lisää haastavuutta arvokisajournalismiin tuovat yleensä hyvin tiukka aikataulu sekä pitkät työpäivät. Käytännössä koko urheilutoimittajan arvokisaraportointi tehdään kiireessä ja työtunteja säästelemättä. Ei olekaan harvinaista, että toimittajat ovat kisakomennuksilta palatesaan varsin puhki. Vaikka arvokisamatkat eivät näistä syistä ole välttämättä nautinnollisia työkokemuksia, ne ovat juuri kaoottisuutensa ja vaativuutensa vuoksi urheilujournalismin kuninkuuslaji. Ja ovathan arvokisat ja jo niihin pääseminen toisaalta urheilutoimittajille – kuten urheilijoillekin – kunnia-asia ja mukava poikkeus arjesta.

Tutkielmani vahvuus ovat henkilökohtaiset kokemukseni ja niiden reflektointi muualta saatuihin tietoihin ja mielipiteisiin. Mielestäni tutkielmani antaa yhdessä produktioni kanssa kattavan ja realistisen kuvan siitä, millaista urheilun suur tapahtumissa on työskennellä sanomalehdelle ja erityisesti iltapäivälehdelle. Olen käynyt läpi iltapäivälehden normit ja työtavat, urheilun suur tapahtumien todellisuuden urheilutoimittajan näkökulmasta, arvokisajournalismin haasteet ja

mahdolliset kehitysideat sekä ryydittänyt pakettia vielä katsauksella journalismin, urheilujournalismin ja suomalaisen urheilujournalismin historiaan. Uskon, että tutkielmani antaa arvokasta tietoa esimerkiksi ensimmäisiin arvokilpailuihinsa lähdössä oleville nuorille urheilutoimittajille. Kuten tekstistäni käy ilmi, kyseinen miljöö tuottaa jatkuvasti yllätyksiä, mutta niiden ei tarvitse antaa yllättää.

Tietääkseni tämä on ensimmäisiä kertoja Suomessa, kun tutkitaan nimenomaan urheilun suurtapahtumissa tehtävää journalismia. Aiemmin tutkitun tiedon puuttuminen aiheutti sen, että osa tekstistäni rakentuu paljolti omien kokemusteni varaan, mikä oli toisaalta tarkoituskin, sillä laadullinen tutkimusmenetelmä nimenomaan edellyttää itse koettujen tilanteiden peilaamista kirjatietoon. Esitän tutkielmasani myös kritiikkiä nykyisiä arvokisajournalismikäytäntöjä kohtaan. Olisi todella mielenkiintoista saada tietää, toimisivatko kyseisessä luvussa esitetyt ajatukset käytännössä.

Tutkielma pakotti minut palaamaan vuoden 2011 elo- ja syyskuussa kirjoittamiini artikkeleihin ja tarkastelemaan niitä kriittisesti. Voin rehellisesti sanoa olevani tyytyväinen työjälkeeni. Toimittajana urheilujournalismi on aina ollut henkilökohtaisten intohimojeni vuoksi minulle omin erikoistumisala. Tämä tutkielma vahvisti sitä ajatusta.

LÄHTEET

A-Lehdet mediaopas. Urheilulehti - maailman toiseksi vanhin urheilun aikakauslehti. Hakupäivä 19.4.2012, <http://mediaopas.a-lehdet.fi/lehdet/urheilulehti>.

Arbona, J. Henri Desgrange and L'Equipe. Hakupäivä 20.4.2012, <http://www.randonneursontario.ca/history/henri.html>.

Arponen, A., Hannus, M. & Kanerva, J. 2000. Martti Jukola - Suomen urheilun suuri tulkki. 1. painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Europos krepšinio čempionatas: kiek uždirbome? Hakupäivä 25.4.2012, <http://www.vtv.lt/naujienos/europos-vyru-krepsinio-cempionatas-2011/europos-krepsinio-cempionatas-kiek-uzdir.html>.

Frütel, S. 1998. Looking in the Mirror. Teoksessa Möller, J. & Sejer Andersen, J. (toim.) Society's watchdog – or showbiz' pet? - Inspiration to better sports journalism, 59–70. Vejle, Tanska: Danish Gymnastics and Sports Associations.

Harakka, T. Kirjan tekijä tietää, mutta teos ei kerro. Hakupäivä 28.4.2012, <http://www.hs.fi/kirjat/artikkeli/Kirjan+tekij%C3%A4+tiet%C3%A4%C3%A4++mutta+teos+ei+kerro/HS20070228SI1KU02898>.

Heinemann, K. 1998. The Cultural Secrets of Sport. Teoksessa Möller, J. & Sejer Andersen, J. (toim.) Society's watchdog – or showbiz' pet? – Inspiration to better sports journalism, 83–102. Vejle, Tanska: Danish Gymnastics and Sports Associations.

IS Mediaperhe. Veikkaaja vie mainostajan viestit maaliin. Hakupäivä 20.4.2012, <http://mediaperhe.iltasanomat.fi/node/425>.

Jennigs, A. 1998. Sports, lies and Stasi-files. Teoksessa Möller, J.; Sejer Andersen, J. (toim.) Society's watchdog – or showbiz' pet? – Inspiration to better sports journalism, 11–26. Vejle, Tanska: Danish Gymnastics and Sports Associations.

Kanerva, J. 2006. 2000-luvun urheilujournalismi. Teoksessa J. Kanerva, K. Hagfors, M. Hannula, A. Mennander & G. Wallén (toim.) Paikoillanne, valmiit... Suomen urheilutoimittajat 2006, 8–10. Helsinki: Urheilutoimittajain liitto.

Kivioja, P. 2004. Alaston lööppi. Millaiset uutiset myyvät tabloid-lehtiä – ja miksi? Lähitarkastelussa Ilta-Sanomien lööpit, etusivut ja myyntiluvut vuonna 2002. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

- Koski, S., Rissanen, M. & Tahvanainen, J. 2004. Antiikin urheilu. 1. painos. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Laine, A. 2011. Urheilujournalismin Suomi–Ruotsi-maaottelu - vertaileva tutkimus suomalaisten ja ruotsalaisten iltapäivälehtien Ateenan 2004 ja Torinon 2006 olympiauutisoinnista. Helsinki: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Mäkelä, A. 2006. Kauneuden korostusta vai urheilun arvostusta. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma.
- Mäkinen, J. 2005. Antiikin Kreikassa urheilu oli kulttuuria. Jyväskylän ylioppilaslehti (1/2005), 11.
- Nousiainen, A. 1998. Reportaasin renesanssi. Teoksessa A. Kantola & T. Möra (toim.) Journalismia! Journalismia? 117–136. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Pänkäläinen, S. 1998. Suomalainen urheilujournalismi. 1. painos. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.
- Rantamäki, P. 2009. Sankariksi sanomalehdessä – Diskurssianalyysi jalkapallon MM-kisojen 2006 urheilusankaruuksien rakentumisesta. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma.
- Rovsing Olsen, J. Egypti – 3200 eaa.: Keilailua jo faaraoiden aikaan. Hakupäivä 15.4.2012, <http://historianet.fi/jesper-rovsing-olsen/egypti-3200-eaa-keilailua-jo-faraoiden-aikaan>.
- The American-Israeli Cooperative Enterprise. Alfred Dreyfus and "The Affair". Hakupäivä 13.4.2012, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/anti-semitism/Dreyfus.html>.
- Topping, S. Pulitzer biography. Hakupäivä 22.4.2012, <http://www.pulitzer.org/biography>.
- TSN-Gallup Oy. Suomen web-sivustojen viikkoluvut. Hakupäivä 26.4.2012, <http://tnsmetrix.tns-gallup.fi/public/>.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Veikkaajan vaiheet. 2009. Veikkaaja (08–09), 9.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. 1. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Virolainen, A. Nyrkkeilyn legendaariset MM-ottelut olivat läpimurto 1960-luvulla. Hakupäivä 3.3.2012, <http://www.iltasanomat.fi/videot/historia/is-80-vuotta-nyrkkeilyn->

legendaariset-mm-ottelut-olivat-lapimurto-1960-luvulla/vid-1288452008210.html.

Virtapohja, K. 1998. Sankareiden salaisuudet – Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä. 1. painos. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Koripalloilun EM-kisoista tekemäni jutut:

Honka suljettiin sarjasta, <http://www.iltasanomat.fi/koripallo/espoon-honka-suljettiin-sarjasta/art-1288411466153.html> 2.9.2011

EM-kisat on setelipaino, Ilta-Sanomat 3.9.2011

Supertähti fanittaa Suomea,
<http://www.iltasanomat.fi/koripallo/supertähti-fanittaa-suomea/art-1288411826969.html> 3.9.2011

Mestarisuosikit sortuivat juhlimaan,
http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-mat&view=osaturheilu&feed:a=a_frontpage&feed:c=is_frontpage&feed:i=1288412952275 8.9.2011

Suomen ottelua edeltää hiljainen hetki, Ilta-Sanomat 8.9.2011

Venäjä voitti Lokomotiville, Ilta-Sanomat 9.9.2011

Tähtijuontaja huutaa Suomea jatkoon,
<http://www.iltasanomat.fi/koripallo/tahtijuontaja-huutaa-suomea-jatkoon/art-1288413703802.html> 12.9.2011

Suomen korismiehille mojavat keuhut eurokoriksen huipulta,
http://m.iltasanomat.fi/inf/infomo?site=iltasano-mat&view=osatuutiset&feed:a=a_urheilu&feed:c=is_urheilu&feed:i=1288413656238 12.9.2011

Taivaskin itki Suomelle, Ilta-Sanomat 13.9.2011

Haastattelut:

Rantanen, Vesa 2011. Uutispäällikkö. Veikkaaja, Ilta-Sanomat. Haastateltu 18.12.2011.

Holopainen, Pekka 2012. Urheilutoimittaja. Ilta-Sanomat. Haastateltu 17.4.2012.

LIITTEET

LIITE 1

Haastattelu Vesa Rantanen 18.12.2011.

Mitä urheilun suur tapahtumia olet raportoinut paikan päältä?

Millaiseksi kokemukseksi muistat ensimmäisen urheilun suur tapahtuman, jossa työskentelit toimittajana?

Miten valmistaudut työrupeamaan urheilun suur tapahtumassa?

Ovatko suuret kisat samalla tavoin rajapyykki myös urheilutoimittajille kuten ne ovat urheilijoille?

Mikä on sen armottoman ärsytyksen syy?

Miten uudistaisit suururheilutapahtumajournalismia?

Onko nykyinen ajattelu vanhentunutta?

Korostuuko toimittajan suhdeverkoston tärkeys suur tapahtumissa?

Kuinka tärkeää suururheilutapahtumajournalismissa on kotitoimituksen kanssa kommunikointi?

Kuinka suuressa arvossa niin sanottu baarijournalismi on suurkisoissa?

Onko suhteiden luominen suurkisoissa yhtä tärkeää kuin tapahtumien raportointi?

Kuinka tärkeää suurkisoissa on saman tiedotusvälineen toimittajien yhteispeli?

Kuinka kova rutistus urheilun suurkisat on toimittajalle?

Haastattelu Pekka Holopainen 17.4.2012.

Mitä urheilun suurtahtumia olet raportoinut paikan päältä?

Millaisia ongelmia toimittaja tyypillisesti kohtaa työskennellessään urheilun suurtahtumassa?

Onko urheilun suurtahtumajournalismi ensisijaisesti kaaoksen hallintaa?

Ovatko arvokisamatkat nautittavia työkokemuksia urheilutoimittajalle?

Millä tavoin yksilölajien arvokisoissa työskentely eroaa joukkuelajien vastaavista?

Kuinka valmistaudut urheilun suurtahtuman raportointimatkaan?

Korostuuko toimittajan suhdeverkoston tärkeys suurtahtumissa?